דער קענעדער אדלער

THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 796 Main Street.

Vol. III. No. 28. Winnipeg, Thursday, August 29th, 1912. — ווינּיפּעג, דאנערשטאג, ט"ז אלול, תרע"ב.

ווער מען געהער די אַלטע תלמוד תורה?

ווי אלעמען איז בעוואוסט האט מען אריינגערעכענט די אלטע תלמוד תורה אין קאפּיטאל, אום ווען די נייע תלמוד תורה וועט זיך האלטען ביים ענדיגען און עס וועט קיין געלד ניט קלעקען, זאל מען זיך דאן בענוצען מיט דעם געלד וואס די אלטע תלמוד תורה וועט אריינברענגען.

אלע זיינען ווידער געווען מיט דער מיינונג אז א תלמוד תורה איז א שטאד־טישער אנשטאלט, אז דאס איז ניט קיין פּריוואט אייגענטהום; א תלמוד תורה וואס איז געבויעט פאר דאס געלד פון אלע אידען, געהער צו אלע אידען און קיין יחיד האט קיין רעכט ניט ארויפצולעגען די האנד אויף אזא אינ־סטיטושאן און זאגען אז ער בעלאנגט נור צו איהם.

יעצט ווען מיר האבען ענדליך דער־לעבט ארויסצובויען די תלמוד תורה ביז איבער העלפט; יעצט ווען די גאנ־צע שטאדט ווארט בכליון עינים ווען מען זאל שוין האבען די מעגליכקייט צו פראווען די חנוכת הבית און ארויס־נעהמען די קינדער פון דער חורבה — ערשט יעצט קומט מר. פּיערס מיט א טענה אז די אלטע תלמוד תורה בע־לאנגט צו איהם, אז זי איז זיין איינענ־טהום, אז ער איז איהר בעל הבית און קיינער טאר זיך צו איהר ניט צוריהרען.

דער פּרעזידענט פון דער תלמוד תורה און די דירעקטארען האבען דע־רום בעשלאסען צו פערופען אויף זונטאג דעם 1טען סעפּטעמבער אום 2 אוהר נ. מ. א גרויסען מאס מיטינג, וואוהין עס ווערען איינגעלאדען אלע וויניפּעגער אידען און זאלען זיי אליין בעשליסען וואס צו טהאן מיט דער אלטער תלמוד תורה און אויף וואס פאר אן אופן מען זאל זי ארויסנעהמען פון מר. פּיערס הענט.

עס איז צו גלויבען אז די היגע אידען וועלען קומען אין מאסען און וועלען שארף פּראטעסטירען געגען דעם וואס איין מענש נעהמט זיך בעלי פתי'ווען א שטאדטישע נחלה.

דער מיטינג וועט פארקומען אין דער נייער תלמוד תורה.

פינף אידען אין דער פיערטער דומא

אין רוסלאנד געהען יעצט ארום קלאנגען אז די רוסישע רעגירונג וועט איינפיהרען בעזונדערע וואהל קוריען פאר די אידישע וועהלער און צוטהיי־לען זיי אזוי אז די אידען זאלען זיין בע־רעכטיגט צו פינף דעפּוטאטען אין דער קומענדער דומא.

וועגען דעם גערעטעניש

טראָץ אלע ערווארטונגען און טראָץ דעם שפּעטען פריהלינג און קאלטען זומער, איז די גערעטעניש אויף די פעלדער אין די דריי וועסטערן פּרא־ווינצען בעסער ווי מען האט גערעכענט האפען און שטייגט איבער אלע ער־ווארטונגען. דער שניט פון תבואה איז אין פולען גאנג. דער איינציגער אפּ־האלט דעם יאהר איז דער דוחק אין פּאדים פאר די סנאָפּס. דאס איז א גע־פעהרליכער אבהאלט ווייל באלד הוי די תבואה ווערט רייף טאר מען קיין איינציגע מינוט ניט פערלירען. אין דעם דוחק פון פּאדים איז צו בעשולדיגען די פּראווינציעלע רעגירונג וועלכע האט שלעכט אויסגערעכענט דעם סכום פּא־דים וועלכע מען דארף צוגרייטען, אויך די פארמער זעלבסט האבען ניט גע־מאכט זייערע בעשטעלונגען אין צייט. עס פעהלען אויך אויס ארבייטער אין זעהר פיעלע פארמינג דיסטריקטען. אויסער דיזע צוויי דעפעקטען איז אלעס אין בעסטער ארדנונג און צייגט אויף גרויס גערעטעניש.

נייער פלאַן צו בעזעצען קענעדער וועסט.

דער רייכער לאנד בעזיצער לארד סאדערלאנד איז לעצטע וואך דורכגע־פאהרען וויניפּעג מיט זיין סוויטע אין דער וועסט וואו ער מאכט פּארבערייד־טונגען פאר א נייעם פלאן ווי אזוי צו פערוואנדלען זייגע לעדיגע פעלדער אין פּראפיט טראגענדע קוועלען.

זיין פלאן בעשטעהט דערין וואס ער האט אנגעקליבען א פּארטיע ענגלישע פארם ארבייטער וועלכע פערשטעהען גוט פארמעריי און וועט זיי בעזעצען אויף זייגע לאנד וועלכע ער צוטהיילט אויף פארמס. דיזע ארבייטער וועלען אין פערלויף פון איינעגע יאהר אויס־בויען הייזער, אויפאקערען און פער־צוימען די לאנד און פערפיהרען עופות און פיהצוכט. ווען אלעס וועט זיין פערטיג, וועלען דיזע פארמס פער־קויפט ווערען און אנדערע וועלען מיט דער זעלבער סיסטעם פערפערטיגט ווערען.

די ערשטע פּארטיע ארבייטער זיי־נען שוין דורכגעפאהרען און נאך אנ־דערע פּארטיעס ארבייטער צו דעם זעלבען צוועק ווערען געקליבען אין ענגלאנד, סקאטלאנד און וועילס.

סובאָרין טויט

דער בעוואוסטער צורר היהודים סובארין, רעדאקטאר פון דער אנטי־סעמיטישער צייטונג „נאוואיע ווריעמיא" איז לעצטען שבת געשטארבען.

סובארינס קאריערע איז א ווענ דורכ־געוויקט מיט אידישעס, אונשולדיגעס בלוט. זיין צייטונג האט ביי יעדער געלעגענהייט געהעצט די שווארצע מאות און הוליגאנעס געגען אידען.

קאַמפּיין פאַר בּיליגע געז

אויף דעם לעצטען מיטינג פון סיטי קאונסיל איז אנגענומען געווארען דער בעשלוס צו פאדערען פון דער פּובליק יוטיליטי קאמישאן אויפצופאדערען די היגע געז קאמפּאני צו רעדוצירען די פּרייז פון געז און צו זעהן איינצופיק־סען א העכערען פּרעסשור און בעסע־רע געז.

ציוניסטישער מנין אין תלמוד תורה.

דארט וואו עס הערט זיך אלע טאג פון א גאנץ יאהר נאטעס ווארט, וועט מען אויך אין די טעג פון ימים נוראים מתפלל זיין.

ביז 2 הונדערט בעקוועמע פלעצער וועלען ארגאנזירט ווערען פאר מענער און פרויען.

פּרייז פון סיטס בלויז 1 דאלאר.

צו בעקומען ביי אטרובין בראס, 390 סעלקירק עוועניו, א. טשערניאק, 890 מיין סט. און א. קאפּלאן, 815 מיין סט.

געהט ניט אין קיין פּריוואטע מנינים, דערלאזט ניט צו האנדלען מיט קדושה, טראגט אייער דאלאר אין א פּלאץ וואו עס וועט ברענגען נוצען.

בברכת ציון

אגודת בני ציון דפּה.

צו די היגע אידען.

די ביזי בי דזשולערי סטאר וועלכע איז געגרינדעט זייט 1890, האט יעצט געמופט אין

658 מיין סטריט.

מיר האבען א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי זייגערס, ספּעשיל רוסישע שאפקעלע זייגערס צו ביליגער פּרייז. אלעס אין דעם ליין פון דזשולערי קריגט איהר יעצט ביי מיר לכבוד יו"ט צו די ביליגסטע פּרייזען.

Busy Bee Jewellery
Max Steiman, Prop.
658 Main Street
פהאן גערי 3024 און מיין 3417

ביליגע ריוער פּראָנטיידזש.

133 פוס ביי 450 טיף, פּראכטפּא־לע בוימער, א גרויסע מאדערען הויז, ענטהאלט 11 גרויסע רומס (6 בעד רומס), אויך א שעד, סטייבעל 20 ביי 40 פוס. די פּראפּערטי האט 150 פוס פּראנטיידזש אויף גרענוויל סטריט. ווערט פערקויפט ביליג צום באלדיגען קויפער. ווענדען זיך צום איינענטהימער פוט אף לאסטעד סטריט אדער טעלע־פאנירט סט. דזשאהן 515

נ. סגל'ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז.

טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עווענו.

GLICKMAN BROS.
אגענטען פון זינגער מאשינען.
גראמאפאנס, פּיאנאס, פּארטס א. ז. וו.
צופריעדענהייט גאראנטירט.
396 פּריטשארד, פהאן סט. דזשאן 426

טראַוועלערס פּערלאַנגט

פאר סעסקעטשעוואן, אלבערטא און בריטיש קאלומביא. א זעלטענע געלע־גענהייט פאר א פעהיגען יונגען מאן. רעפערענס נויטיג.

זיך ווענדען אין דער

לימאַ דראַג קאָמפּ., 803 מיין סט.
פון 9 ביז 11 אוהר מארגענס.

זעהט אטרובין'ס אדוו. אויף פּיידזש 2.

ערשטער אידישער ריעל עסטייט אָפיס אין דער נאָרד ענד.

ווער עס האט הייזער אָדער לאָטס צו פערקויפען, אָדער ווער עס וויל קויפען; ווער עס וויל בייטען לאָטס פאַר הייזער אָדער פאַרמס, זאל זיך ווענדען צו

ב. ראָבינסאָן און זאָהן

אין 1-2 292 סעלקירק עווענו — פהאָן סט. דזשאָן 2445
נעמען אָן הייזער צו פערענטען און רענטען. שבת געשלאָסען, זונטאָג אָפען
רעזידענס 654 מאונטיין עווענו — פהאָן סט. דזשאָן 737(10
קאָנטראַקטאָרס און בילדערס.
אונזער נאמען איז אייך א גאראנטיע פאר רעאלע ביזנעס.

יעדער וויל זיין צופריעדען פאַר זיין געלד

און אויב איהר ווילט זיין צופריעדען פאר אייער געלה, דאן קומט צו דער

גרענד קלאָדינג קאָמפּ.

800 מיין סטריט.

וועלכע האט יעצט אריינגעקראגען א פרישען סטאק פון מענס סוטס, אווערקאוטס, ווי אויך מענס און ליידיס פאָר און פאָר ליין קאוטס, אויך בוטס און שוהס, קעפּס, העטס, העמדער א. ז. וו.

פערגעסט ניט אז אין דער גרענד קלאָדינג קאָ.

קויפט איהר סטריקט אונטער איין פּרייז.

ווען איהר זייט ניט צופריעדען מיט אונזער סחורה, קריגט איהר אייער געלד צוריק.

The Grand Clothing Co. 800 Main St.

האפמאן און כץ, פּראפּרייעטארס

EST. 1879

ALLOWAY & CHAMPION

אויב איהר דענקט אהיים צו פאָהרען.

עס מאכט ניט אויס מיט וועלכער שיף, מיר קענען אייך צופריעדענשטעלען. מיר זיינען אגענטען פאר די גרעסטע און בעסטע שנעל שיף קאמפּאניעס. אונזערע אידישע בעאמטע שטעלען זיך גערן צו אייער דיענסט צו געבען אייך אלע אויסקינפטע וועגען אייער רייזע. מיר האלטען שטענדיג אין אונזער קאסע א גרויסע סומע רוסישע, עסטרייכישע און פרעמ־דע געלדער און פערקויפען צו מעסיגע פּרייזען. געלד געשיקט אין אלע וועלט טהיילען.

אַלאָוועי און טשעמפּיאָן — בענקערס און בראָקערס

362 & 667 MAIN STREET

דער „קענעדער עזות פנים" וועט ערשיינען דעם 10טען סעפּטעמבער מיט א רייכען אינהאלט.

אין די טהעאַטערע.

אין וואָקער טהעאַטער.

דעם 28טען אויגוסט קומט אן אנדער מיוזיקאל קאמעדיע פון גאנץ אנדער סארט מיט׳ן נאמען „דהי הארטברעקערס“ וואו דזשארדוש דאמעריל, בעוואוסט פון „מערי ווידאו“ וועט ערשיינען אין דער ראלע פון׳ם לידינג קאמיקער. דאס אליין ערהעבט די ווערטה פון דער זאך. דאס שטיק איז געשפילט געווען א לאנגע צייט אין שיקאגא׳ר פרינצעס טהעאטער און ווערט געשיקט צו אונז מיט דער האפנונג פון גרויס בייפאל. א גרויסער כאהר וועט פארקומען, פראכטפאלע סצענערי און שעהנע סאנגס וועלען געהערט ווערען אין „דהי הארט ברעקערס“.

די קאמעדיע „דהי הארט ברעקערס“ איז געבויעט אויף זעהר א שעהנעם און שטארקען סוזשעט, עס ווערט פארגעשטעלט א קלאב וועמענס מעמבערס טארען ניט חתונה האבען ביז איין מעמבער. דזשארדוש דעמעריל און מיסס מירטקע וועיל פערליעבען זיך און דאדורך ווערט דער קלאב אויפגעלעזט.

דעם שעהנסטען אבענד קען מען פערברענגען ביי דער קאמעדי „אלד האמסטעד“ אין 5טען, 6טען און 7טען סעפטעמבער. וויליאם לארענז שפּילט נאך אליין די ראלע פון „דיער אלד אנקעל דזשאש“ און אויך די אנדערע פיטשורס זיינען די זעלבע ווי שוין איין מאל דא געזעהן און די וואס האבען עס געזעהן וועלען זיכער נאך אמאל קומען זיך אמוזירען.

3 נעכט פון מאנטאג סעפטעמבער 2, האבען מיר די מעגליכקייט צו אמוזירען דאס פובליקום מיט דער גוט בעקאנטער שטיק „אין אלד קענטאקי“ וועלבעס ווערט געשפילט יאהר איין יאהר אוים אין גאנץ אמעריקא און האט איבעראל א גרויסען בייפאל.

אין וויניפעג טהעאַטער.

נעקסטען מאנטאג אבענד וועט אין וויניפעג טהעאטער מיט דער מיטווירקונג פון די פראמינענטע שוישפּילער געשפילט ווערען „מ׳רי דזשענים פא“.

די קאמפאני איז רייכער געווארען מיט איינינע נייע טאלענטע, אלע גוט בעוואוסטע אין זייער ליין. מר. טהורסטאן האל וועט זיין דער לידינג מאן און פרענסיס בראנדט וועלכע האט פערענדיגט א סיזאן אין בראקטאן, מאס. וועט זיין די נייע לידינג לידי. די איבעריגע זיינען טש. קאהוער און דזשיימס העסטען וואס זיינען ביידע שוין דא געווען מיט זעקס יאהר צוריק.

סיטס ווערען יעצט שוין פערקויפט און סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

מאטינעס וועט אין די וויניפעג געשפילט ווערען יעדען דינסטאג, דאנערשטאג און שבת.

נעקסטע וואך ווערט געשפּילט דאס שטיק „דהי גוירלס“.

אין עמפרעס טהעאַטער.

דאָס עמפּרעס טהעאַטער אַנאָנסירט איבעראַל אַז דאָס איז דאָס איינציגע פּלאַץ וואוהין אַלע געהען. און דאָס איז גאנץ ריכטיג. דען דאָס איינציגע טהעאַטער וואו מען קען זיך אַמוזירען גרויסארטיג איז די עמפּרעס טהעאַטער וואו אַלע וואָך איז אַ רייכע פּראָגראַם פון די בעסטע אַרטיסטען אויף דער וואָדעוויל ביהנע. דאָס עמפּרעס טהעאַטער געווינט אַלע וואָך, אַלע טאָג נייע סימפּאַטייזער און פּאַטראָנייזער, דען מען ווייס איבעראַל אַז די עמפּרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף׳ן בעסטען אופן. נעהט איין מאָל אין די עמפּרעס און איהר פערבּלייבט איהר שטענדיגער פּאַטראָנייזער.

אויף נעקסטע וואָך האט די עמפּרעס פאר אייך אַ זעהר רייכע פּראָגראַם. זעהט דעם אַדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפּרעס ווערט געשפּילט דריי מאָל טעגליך.

The Walker Canada's Finest Theatre

4 נעכט פון מיטוואך, 28טען אויגוסט, מאטינע שבת

דער בעריהמטער זינגער

דזשאָרדוש דאַמעריל אין „דהי האַרט ברעקערס“.

א רייכע מיוזיקאל קאמעדיע מיט א רייכען גרויסארטיגען כאהר.

אב. $1.50 ביז 25 סענט, מאט. $1 ביז 25 ס.

3 נעכט פון מאנטאג 2טען סעפטעמבער מאטינע מאנטאג און מיטוואך

די גוט בעקאנטע אמעריקאנער פיעסא

אין אַלד קענטאַקי

רייך אויסגעשטאטעטע סצענערי, כאהר און קאסטיומס

סעפ. 5, 6, 7 דהי אלד האמסטעד.

WinnipeG

פון מאנטאג אבענד ווערט אין וויניפעג טהעאטער געשפועלט

„דהי גוירלס“.

אין דער פיעסא וועלען אנטהייל נעהמען די פראמינענטע שוישפּילער און

מר. טהורסאן האל און מיס פרענסיס בראנדט

אין די הויפט ראלען:

טיקעטס איז שוין צו בעקומען. אויך סיזאן ארדערס ווערען אנגענומען אין באקס אפיס.

Empress PORTAGE AVE. EAST DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג 2 סעפטעמבער 3 פארשטעלונגען טעגליך: 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9.30 אב. א דאלאר שאו פאר 10 ביז 35 סענט

ליעוו פילדס

גרויסע וואָדעוויל אקט

„פאן אין אַ דעליקאַטעסען שאפ“

א מוזיקאל קאמעדי אין מיניאטור מיט פרענק בערנארד און א קאמפאני פון 10 מיידלעך.

גאסען זינגערס פון שעהנעם איטאליען

די (3) איטאליענישע טרובאדארס

די איריש אמעריקאן וויצען

ארטהור ווהיטלאו

זאנדערבארע פיזיקאל קולטוריסטען

קאלינס און הארט

איבעראשענדע וואונדערבארע בעשעפעניש

מאדאם בעסים קאקאטוס

עמפרעס קאפ, שעהנע בילדער.

עמפרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.

פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט. מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט

שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס, בעקוועמער פלאץ

פראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

בעקאַנטמאַכונג.

א יונגערמאן פון ארץ ישראל פון קאלאניע „פתח תקוה“, א גוטער שוחט און חזן, מיט׳ן נאמען רעוו. נתן מאזיוועצקי, בן הרב הג׳ ר׳ דוד מאזיוועצקי פון ירושלים, זוכט א שטעלע אלס

שוחט און חזן

ער קען אויך גוט העבראיש, קען לערנען מיט קינדער און געבען זיי א פיינע אונטערריכטונג אין אלעס. פרעגען אין

מאניטאבא ליקער סטאר

246־8 לאגאן עוו. פהאן גערי 3286

א באי זוכט א פלאץ אין קאנטרי אלס קלוירק אין א קלאדינג סטאר. רעדט 4 שפראך, איז פראקטיצירט אלס קלוירק, איז גוט בעקאנט אין די ביזנעס. אדרעסירען

The Israelite, for S., 796 Main Street.

איך זוך א פארניטשור רום פאר 2 יונגע מענשען וואו עס זאל אויך זיין מעגליך צו האבען א קיטשען אדער א פלאץ צו קאכען, אויך באד און אנדערע בעקוועמליכקייט. אדרעסירען

The Iraelite, for N. N., 796 Main Street.

דער „איד“ מאכט דזשאב פרינטינג

THE

Canada Financial Corporation, Ltd.

Head Office: Winnipeg.

באארד אף דירעקטארס: פרעזידענט, וואלענטין ווינקלער, מ. פ. פ.; וויס פרעזידענט און מענעדזשער דירעקטאר, דזשאן מעקיוער קאפיטאליסט; סעקרעטאר און טרעזשורער, י. א. פלעטשור, באריסטער; דר. ר. מ. סימפּסאן, פרעזידענט אף אמעריקאן פאבליק העלטה אסאסיאיישאן; ב. שראנגע, מאנופעקטשורער און דר. פ. לאשאנס.

מיר אפערען איינינע אקציעס פון דיזער קאמפאני. איינע פון די בעסטע פראפאזישאנס. די קאמפאניע וועט צאהלען א גרויסען דיווידענד. די אונטערנעהמונג איז זיכער, ראיעל און פראפיטייבל. פאר איינצעלהייטען זיך ווענדען צו:

PH. NEY & CO.

222 Portage Ave. Winnipeg. Phone main 1288

עס איז כדאַי

אז איהר זאלט געדענקען 4 זאכען.

1) **אז אטרובין בראדערס׳ סטאר איז אין 390 סעלקירק עווע.,**

2) **אז זייער טעלעפאן נומער איז סט. דזשאהן 1933,**

3) אז אלעס וואס ביי זיי אין סטאר איז פריש, געזונד און צו דער מעסיגסטער פרייז,

4) אז זייער ליין דריי גודס, מענס פארנישינג און שוך ווארג איז אפ טו דייט.

אלערליי לייכטער טליתים, מחזורים, ספרים און אתרוגים

איז יעצט צו קריגען צו בילינער פרייז ביי

ברוך טשערניאַק

די קונים אין קאנטרי דארפען זיך צו איילען אצינד מיט זייערע ארדערס.

B. Cherniack, 288 Dufferin av.

נייער ספרים געשעפט.

מר. קאוואלסאן, 560 סעלקירק,

האט ערעפענט א ניי געשעפט פון ספרים, טליתים, מחזורים און אלעס אנדערע פון דעם ליין. אלעס נור וואס געבראכט ניי און פריש. פערקויפט צו מעסיגע פרייזען.

גענז, קאַטשקעס און טשיקענס.

מיר מאכען בעקאנט אלע היגע אידען אז מיר האבען א פולען סטאק פון אלערליי עופות. ווער עס וויל זיך בעזארגען מיט גוטע טשיקענס אויף יו״ט, זאל נור טעלעפאנירען **גערי, 3379** און אייער אלטער בעקאנטער מר. **פליישמאן** וועט אייך ברענגען אין שטוב אריין אלעס וואס איהר וועט פערלאנגען צו די בילינסטע פרייזען. אויך בעקומט איהר ביי אונז פרישע אייער און גוטע פוטער, אלעס צו האלסייל פרייז. און ווען עס פערגלוסט זיך אייך א טשיקען געקוילעט און גערופט, קריגט איהר עס דורך אונז.

סיטי פראָדוס קאָמפּאַני

456 פאסיפיק עוו. פהאן גערי 3379

דריורי׳ס רידוואוד לאַגער.

די בעסטע אין מארקעט. געמאכט ביי די בעוואוסטע

Golden Key Brand, Aerated Waters Ale and Stout Winnipeg, Manitoba.

פערגעסט ניט אייערע קרובים אין יוראָפּ.

שיקט זיי א פאר דאלאר אויף יום טוב און איהר וועט זיך אויסבעטען א גוט יאהר.

פענסאָן און שילער

האבען דעם בעסטען סיסטעם ווי צו שיקען געלד. מיר שטעהען אין פערבינדונג מיט אלע גרעסטע בענק און פאסט אפיסעס אין דער וועלט און מיר קענען בעווייזען צו צושטעלען דאס געלד אין צוויי וואכען זיכער, שנעל און נאגין.

קומט אַריין צו פענסאָן און שילערס שיפס־קאַרטען אָפיס און איהר וועט זיין צופריעדען 854 מיין סטריט איז דער פּלאַץ.

Fenson & Schiller

854 Main Street Phone St. John 162

וויכטיגע נייעס פון פתח תקוה „כורמי התקוה“.

מיר מאכען בעקאנט אלע קענעדער אידען דאס מיר האבען אנפערטרויעט צו מאכען אן אגרימענט מיט דער מאניטאבא ליקער סטאר, 8—246 לאגאן עוועניו, וויניפעג, מאנ., אז זיי זאלען האבען די אייגענשענסי פאר אלע האלסיילערס ווי אויך ריטיילערס, ווייל מיר זיינען זיכער אז דורך זיי וועט פערקויפט ווערען פיעל פון אונזערע גוטע, כשר׳ע ויינען און בראנדיס וואס מיר שיקען זיי צו, ווייל ה׳ גודמאן און מרס. רייצין, וועלכע זיינען פון די ערשטע פיאנערען, וואס האבען געאפפערט פיעל יאהרען פאר אונזער היילינגען לאנד, וועלען געוויס אנווענדען זייערע קרעפטען צו גרויס מאכען דעם נאמען פון אונזערע ווינען און בראנדיס און וועלען זעהן צופריעדענצושטעלען אלע אידען וואס האבען ניט פערגעסען אן ציון און ירושלים און וועלען זיי העלפען בעשיינען זייערע יום טוב׳דיגע טישען און שמחות מיט אונזערע ווינען און בראנדיס וואס ווערען געמאכט מיט אידישע הענט.

אגודת כורמי התקוה דפתח תקוה.

Manitoba Liquor Store, 246-248 Logan Avenue, Winnipeg, Man., Canada.

א נייער בעזים קעהרט שעהן און א נייער וואוד יארד גיט בעסערע און טרוקענע האלץ.

מר. ל. וועסיל

האט ערעפענט א נייעם

וואוד און קוילען יאַרד

אין קארנער מיין סט. און פלארא עווע. פהאן סט. דזשאהן 933

צום נייעם יאָהר

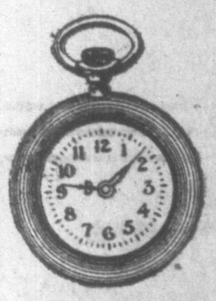

האב איך ערהאלטען א נייעם סטאק פון אלערליי דזשולערי, זייגערס, דיימאנטענע רינגען, א גרויסען סטאק זילבערנע לייכטער און ז. וו.

אויך א גרויסען אויסוואהל פון גראמאפאנס מיט עכט אידישע רעקארדס פון די בעסטע חזנים און זינגער.

A. BREGER & YAMROM, 810 Main st.

ענגעל און אָווענס

פראקטישע עלעקטרישאנס

האבען געמופט אין 823 מיין סט.

אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

בעסטע פּלאָמבינג, היטינג און עלעקטריק

ווערט געמאכט נור ביי

ל. האַלפּעני

883 מיין סטריט

אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830

רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217

רעפּיירינג פינקטליך אטענדעט.

אני לדודי ודודי לי.

די היברו סיק בענעפיט סאָסייעטי

דאווענט אויך היינטיגס יאהר אין איהר אייגענעם גרויסען און בעקוועמען

קווינס האָלל, סעלקירק עווענו

מיטן בעוואוסטן בעל תפילה ר׳ יהושע פראַדקין

זייענדיג אינדיפענדענט, זוכט די סאסייעטי קיינע פראפיטען, בלויז אויף צו דעקען די עקספענסעס און דערום זיינען די פרייזען אויף סיטס בילליג, פון 1 דאלאר, $1,50 און 2 דאלאר. טיקעטס צו בעקומען אין פאלגענדע פלעצער: ביים סעקרעטאר ס. גאלדין, 598 פלארא עווענו; ביי יוסף ווערער, 661 מאניטאבא עווענו; אין ריעל עסטייט אפיס פון פענסאן און שילער, 854 מיין סטריט, אויך אין קווינס האל פון די ערשטע סליחות אן.

מיט אכטונג די קאמיטע.

ליעדער.

ל, מאגיסטער.

אונרוזה.

אויף די הויכע בערגער, אין די גרינע טהאלען
שטיינט זי און זי נידערט, פליהט זי און זי שוועבט,
האפנונגען, פיעל צויבער, גאלדענע חלומות
שפרייט זי אומעטום אויס, שפינט זי און זי וועבט.

פעהלט איהר אויס חלומות, ווינט זיי זיך פאנאנדער,
שיטען זיך בריליאנטען, בלישצעט אלץ און לעבט.
פליהט זי דורך א מדבר, פלאמען באלד אויף רויזען,
גיסען זיך אויס שטראהלען גלייך פון גאלד געוועבט.

שוועבט זי פארביי זומפען, וואקסען באלד אויס בוימער,
ציהען אויס די צווייגען זיי'רע גרינע הענד,
ווי זיי וואלטען בעטען: בלייב מיט אונז א ווייליע!
נור איהר יאגט א קללה און זי פליהט אהן ענד.

מ. באסין.

* * *

דו ביסט אוועק שוין לאנג, שוין לאנג...
דאך האט די צייט מיין נאגעדיגען באנג, נאך ניט געשטילט.
עס הערט מיין אויער נאך דיין טראט,
דיין לעצטען טראט פערקלונגען הינטער'ן טיר,
עס פיהלט מיין וועזען נאך דיין ווייכען בליק, דיין הויך.
דיין שווארצער קאפ און אין אויג דיין שטומער טרעהר, דיין פנים בלייך,

דאס לעבט, דאס לעבט נאך אלץ אין מיר.

דו ביסט אוועק שוין לאנג, שוין לאנג...
איצט וואהנט 'שטאט דיר אין הויז ביי מיר דער אומעט שלאנג.
און גיפטיג איז ער כאטש,
און סס'ט ער כאטש, און זויגט מיין טרוקענע ברוסט,
דאך ליעב איך איהם ווי דיך.
און האב איך דען געקענט ניט ליעבען דאס וואס דו האסט מיר פערטרויט?
אך, ווען דענקען וואלט איך כאטש געקענט אז דו ביסט טויט!

אנא דאנא.

מוטער און קינד.

(פריי נאך ראבערט לואיס סטיווענסאן).

קינד: מאמעשי זיסע, לעג נור דיין האנד
ארויף אויף מיין שטערן, וואו בין איך — א וואו?
ווארום איז די קאמער אזוי גרויס, אזוי פוסט?
ווארום איז דער לעמפיל אזוי בלוי, אזוי בלוי?

מוטער: ניט שרעק זיך מיין נחת, די נאכט מיינט קיין בייז,
און דיין מאמע זי טרעט ניט אב פון דיין בעט;
עס קלאפט נור דעם וועכטערס קאליקאטקע ערגעץ וואו,
עס פייפט נור דער ווינד אויף זיין שטאהלענער פלייט.

קינד: מאמעשי, מאמעשי! בייג זיך צו צו מיין אויער,
און דערצעהל מיר — דערצעהל מיר, וואס סקריפעט דער טויער?
ווארים איז עס אלצדינג אזוי קליין, אזוי ווייט?
ווארום ציטערט מיין הארץ? — מיר דוכט עמיץ שרייט!
אָ, אָ! האלט צו מיך, אָ, מאמע! איך פאל אין גרוב.
וואס ווינסטו זשע, מאמע, צי דוכט זיך מיר אב?

מוטער: עס דוכט זיך דיר, קינד, עס בלאנדזשעט דער ווינד,
און די נאלדענע פערשקעס, זיי פאלען אין סאד,
און עס נאשען די בלאנדע פוקסען די פרוכט,
און מען זעהט ניט קיין מענשען — אזא שאד! אזא שאד!

נו, שלאף זשע, מיין לעבען, די נאכט איז באלד אויס,
און פיאלעט דער הימעל און אלצדינג ווערט גרויס!

Smith's Art Gallery
405 Selkirk Avenue.

יעצט פאר יו"ט איז די בעסטע צייט צו
זעהן מיין וואונדערבארע ארבייט פון
גרופעס און פאמיליען בילדער.
בילינער ווי אימער און איבעראל.
$1.50 — א דאזען שנה טובה'ס

- - Professional Column - -

דר. א. בערקאוויטש.
נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.
Dr. A. BERCOVICH
360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN
אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קאנעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52-17
453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN
אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קאנעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8
האט געמופט אין 395 סעלקירק.
פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST
פיזישאן און סוירדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערווען און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 3 ביז 5 און פון 7 ביז 9. פהאן מיין 814
305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

Drs. QUINLIVAN & KLEIN
הינער אויגען געהיילט פאר 25 סענט.
איינגעוואקסענע נעגעל, באניאנס געהיילט.
פהאן מיין 234 23 סטיל בלאק

מרס. פינקעלשטיין־טעסלער
דיפלאמירטע אקושארין
337 פלארא עוו. פהאן סט. דזש. 1098

רייסט ניט די ציינער.
אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד
International Dental Parlors
עקספערט דענטיסטען און סוירדזשענס.
אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און וועלען אונזערע פאציענטען בעטראכטען אלס פריינד.
547 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 2447

דוד א. מאנהיים כעמיקער און אפטייקער
האט איהר זיך שוין איבערציינט אז די גוטע רעפוטאציאן פון דער **לימא דראג קאמפאני** איז א ריכטיגע? בעסטע מעדיצין, בילינסטע פרייזען.
803 Main Street
נעוועזענע ראדזשערס.

פינקעלשטיין און לעווינסאן
לאיערס און באריסטערס.
105 באן אקארד בלאק.
טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.
רעכטספערטהיידיגער, אדוואקאט א. ז. וו.
925 מיין סטריט, וויניפעג.
אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ.
אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY
נאטאריוס
נעזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזעצונגען אין און פון פערשידענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס
222 פארטיידזש עוו. פהאן מיין 1288

D. Abramovich
ארכיטעקט
505 מעקינטייער בלאק, פהאן מיין 1978
ד. אבראמאוויטש

Flanders and Macvicar
באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א. ז. וו.
אפיס 872 מיין סטריט
פהאן סט. דזשאן 761
אינטערפרייטער ח. זאלצמאן, ב. ס. א.

Monteith, Fletcher & David
באריסטערס און סאליסיטארס
403 נארטהערן קראון בענק, קארנער פארטיידזש און פארט. פהאן מיין 669

דער טעלעפאן נומער פון „איד"
איז סט. דזשאהן 2213

ALFRED JACKSON
ליטאן גארדענס. און אינסייד סאבדיוויזשאן.
פאר איינצעלהייטען פרעגען אין
522 מיין סט. סויט 3, פהאן גערי 3076

ריעל עסטייט, פארם לאנד
קויפען, פערקויפען און בייטען.
מיינע קאסטימער ווערען בעהאנדעלט אויף דעם ארענטליכסטען אופן. (529
H. Leviten 619 McIntyre Block.

קאהן און מיעראוויטש
קאנטראקטארס און בילדערס.
מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען איך א הייס, אדער מיר קענען אייך געבען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פיימענטס.
683 **אלפרעד** פהאן סט. דזש. 1926

Miss A. GOLDSMITH
333 Burrows Avenue
גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען
מעסיגע פרייזען. (25-17

דארפט איהר לייהען געלד?
פיר וואס פיר א צוועק ניט איז ווענדעט זיך צו
ב. שעפס
דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשיעל אגענט אין וויניפעג.
401 סעלקירק עוו. פהאן סט. דזש. 1490
Office: Bank of Toronto.
Phone Garry 706. (5213

בוק־קיפער
וויל האבען שטונדען ארבייט. האט א דיפלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען
(129 The Israelite, 796 Main St. Box 3

The McKinley Transfer Co.
קאר. קינג און רופערט סט.
אפיס פהאן גערי 2560 און גערי 2508
פיאנא מאווינג ספעשיל, מעביל און באגאזש טראנספערס. (33-17

The Empress Laundry Co.
ווילט איהר זיין פאלקאם צופרידענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.
74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

The Royal Candy Kitchen.
622 מיין סטריט פהאן גערי 71
דריי טהירען פון די סטארלאנד
ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדיס, פרישע היימישע קענדיס יעדען טאג. (52-16

איהר ווילט פאהרען ווי א פריץ?
דאן קויפט אייערע הארנעס ביי
דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.
נעהמט אן אלערהאנד רעפעירינג.

ניט געכאפט!
איהר דארפט קויפען איין מאל פארני־טשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט (5211
M. WARHAFT
851 Main Street Phone St. John 1988

איהר דארפט אייך ניט זארגען.
מיר האבען שוין צוגעגרייט פאר אייך א גרויסען סטאק שיך פאר מענער, פרויען און קינדער.
ספיוזאק'ס שוך סטאר
577 סעלקירק עוועניו
די בעסטע שיך צו די בילינסטע פרייזען

סטאפט א ווייליע.
צו די בילינסטע פרייזען קענט איהר קריגען אייערע שיך אין 905 מיין סט. אויך ווערען געפיקסט שיך גוט און צו מעסיגער פרייז. **מ. גלאדסטאן.**

שיך אלטע און נייע שיך
צו בילינע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.
לעאן טרעגובאוו אין 883 מיין סט.

א נייע בייסיקעל שאפ
האט זיך געעפענט אין 607 פלארא עוו. קאר. מעקגראגאר סט., וואו עס ווערען אויך געפיקסט אלערליי מאשינען, גראמאפאנס און ד. גל.
סעם מוראכאווסקי, פראפ. (41

אין „איד", 796 מיין סטריט
ווערט אנגענומען אלערליי
פרינטינג צו מעסיגסטע פרייזען.

חתן כלה קוקט זיך צו
וואו איהר קריגט אייערע בארגיינס אין בעסטען סארט דיימאנדס, גאלדענע זיינערלעך געסעט מיט דיימאנדס, גאל־דענע בראסלעטען א. ז. וו. אויף קעש אדער אויסצאהלען. אויב אונצופריע־דען ווערט דאס געלד אומגעקעהרט.
י. טשופאק 820½ מיין סט.
די 3טע טהיר פון גרענד אפערא הויז.

: : זעכציג לייט געזוכט : :
זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולער־נען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע געזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לא־קיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר באר־בערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי
The International Barber College
אלעקסאנדער עוו. 1טע טיר וועסט מיין סט.

נייע אדער פיקסען

דזשולערי, זייגערס
נ. טשערניאק
876 מיין סטריט.

פלאמבינג, היטינג, עלעקטריק
אויך א גרויסארטיגער סטאק
פון פערשיעדענע פיקטשורס.
איידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט
M. KOFFMAN
395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353
רעפיירינג אטענדעט צו יעדער צייט. (516

וואס דארפט איהר?
וואהלפייפער, פיינט, הארדווארע, אדער אירגענד וועלכען ארטיקעל פאר בילדינגס, פיינטינג און דעקא־רייטינג — אלעס קריגט איהר ביי
א. פיינגוד
590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

ל. סגל
סיין פיינטער
825 מיין סטריט
סיינס אין פערשידענע שפרא־כען, פיינטינג און דעקארייטינג

א. טייטעלבוים
532 סעלקירק עווע.
פהאן סט. דזשאהן 1265
האלסייל און ריטייל מעהל, היי, תבואה און פראדוקטען. מיר פערקויפען בילינער ווי איבעראל, קומט זיך איבערציינען. (44

איך האב ערהאלטען א גרויסען איסוואהל פון פערשיעדענע
גאלדענע זייגערס, קייטען, דיימאנטענע רינגען.
אזוי אויך א גרויסען אויסוואהל גראמאפאנס און די נייעסטע רע־קארדס פון די וועלט בעריהמטע זינגער, אלעס צו די בילינסטע פרייזען. (126
A. KAPLAN
815 Main Street

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
796 Main Street Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Aug. 29, 1912.

דארף מען אן עדיוקיישאנאל קאמיטע?

מיט א פאר וואכען צוריק ווען עס זיינען ביי א מיטינג אין תלמוד תורה פארגעבראכט געווארען קלאגען נעגען די לעהרער און דעם גאנצען סדר הלמוד אין תלמוד תורה, האט מען אויפגעהויבען די פראגע: צי דארף מען האבען א קאמיטע וואס זאל האבען השגחה אויף דעם סדר הלמוד, אויף דעם לערנען און אויף די לעהרער אין תלמוד תורה?

אזא פראגע קען אפנים טאקע נור געשטעלט ווערען אין וויניפעג, וואו דער עולם האט ערשט יעצט זיך ערנסט אוועקגעשטעלט ביי דער אלגעמיינער פראגע וועגען קינדער ערציהונג. אזא פראגע וואלט מען באין אופן ניט געקענט אוועקשטעלען אין א מאנטרעאל, טאראנטא, אדער אין אירגענד אנדערע אידישע שטאדט. אפילו אין אונזער קלענערער שכנה'שער שטעדטיל עדמאנטאן האט מען אויך זיך בעזארגט מיט אן עדיוקיישאנאל קאמיטע נאך איידער מען האט ארגאניזירט א פינאנס קאמיטע; אין אזא שטעדטעלע מיט אזוי ווענינ אידען האט מען שוין פערשטאנען אז דאס וויכטיגסטע איז דער למוד.

ווייל ווי קען עס דען אנדערש זיין? איז דען באמת דער גאנצער עיקר נור דאס בילדינג? זיינען מיר דאך די ערשטע מיט אונזער זעהר געלונגענעם מאמר אל תסתכל בקנקן... מיר דארפען פריהער אין זינען האבען דעם קערן און נאכהער די שאלעכץ, די אויבערפלעכע. אמת טאקע, מיר פערשטעהען שוין יעצט אז אלעס ביינאנד דארף הארמאנירען, אז כפי דאס קינד מוז האבען אן עסטעטישע ערציהונג, זיין אויג דארף זיין אנגעזעטיגט, זיין נשמה דארף מען ערהעבען, מוז מען האבען דערצו א רחבת'דיגע שול, א גערוימען צימער, פיק־ניקס א. ז. וו. אבער דער עיקר בלייבט דאך טאקע אלין דער למוד און אויב דער למוד איז שלעכט, דאן איז די גאנצע ארבייט ארויסגעווארפען, דאן איז דאס שעהנע בילדינג, גערוימע חדרים — גאר ניט ווערטה.

און מבינים אויף למוד, ווייסען מיר שוין, זיינען ניט דוקא די וואס געבען שעהנע נדבות, נור אפטמאל די וואס קענען צומאל מיט קיין סענט ניט ביישטייערען; מען ווייס שוין אז גאר אפט זיצט דער אמת'ער טהעאטער מבין ערגעץ אויף דער גאליארקע און דער וואס פערשטעהט אבסאלוט גאר ניט אין דראמא, פערנעהמט א גאנצע באקס, אדער די ערשטע רייהע. מען קען האבען, הייסט עס, א פולען זאק מיט רענדלעך און איהם ניט קענען איבערצעהלען; דער וואס פערנעהמט א באקס אין טהעאטער, מוז, אום צו וויסען וואס ער זעהט אין טהעאטער, ארויפרייסען זיינע אויגען און אויערען צו דער גאליארקע און הערען וואס עס האט צו זאגען יענער ארימער קעהל. אליין אבער ווייס ער ניט.

אט דאס זעלבע איז מיט דער עדיוקיישאנאל קאמיטע. מר. בערג, מר. שמעלניצקי, מר. ר. ס. ראבינסאן און די אנדערע, זיינען גאנץ פיינע ביזנעס לייט און וואס אנבעלאנגט צו דער תלמוד תורה, וועלען מיר און אונזערע קינדס קינדער זיי שולדיג זיין א דאנק פאר זייער אונערמידליכער מיה, פאר זייער שווערער ארבייט און פאר זייער איבערגעבענהייט צו זייער זאך. מען דארף בלויז א פאר מאל ביוואהנען א מיטינג אום צו זעהן ווי אלע דירעקטארען זיינען מיט לייב און לעבען פערטהאן אין זייער ארבייט און ווי זייער שווערע ארבייט לטובת זייער נאבעלער אונטערנעהמונג פאלט זיי ניט צו לאסט.

עס איז אמת! אבער וואס אנבעלאנגט דעם למוד — דא דארף מען שוין אוועקקוקען פון כבוד און ערוועהלען ניט קיין הדרת פנים'דיגע, ניט קיין לאנג, אדער גרוי בערדיגע, ניט קיין דירעקטארען, אדער גלאט רייכע מנדבים. ערשטענס קענען דאך די דירעקטארען ניט אבגעבען זייער גאנצע צייט אי אין זינען צו האבען דאס בילדינג, אי די בילדונג, דעם למוד. ושנית זיינען מיר גרויסע אפיקורסים אין זייער מבינות דערויף.

מיר ווילען צוגעבען אז אין דער עדיוקיישאנאל קאמיטע טארען ניט אריינקומען אזעלכע וואס האבען פריוואטע חשבונות מיט די לעהרער, אזוי ווי עס טארען דארטען ניט זיין זייערע פריוואטע חברים און הייטישע גוטע ברידער. אבער צו דענקען אז מיט א פאר אלטע אידען וועט מען פערענטפערען די פראגע פון אן עדיוקיישאנאל קאמיטע איז פונקט אזוי אבסורד ווי צו דענקען אז איין מענש קען זיין גענוג פאר אזא קאמיטע, אט ווי דער פאל איז איצונד.

מר. א. טשערניאק טהוט אפשר טאקע זיין זאך בשלמות. אבער — איין מענש. וואס קען ער אויפטהאן? און ווי מעג מען זיך גאר אויף איינעם פערלאזען?

ניין, אן עדיוקיישאנאל קאמיטע איז אזוי וויכטיג, און אפשר נאך וויכטיגער איידער א פינאנס קאמיטע. און וויכטיג איז זי ניט נור דאן ווען דאס בילדינג וועט פערטיג ווערען, נור יעצט, באלד! אין דער קאמיטע דארפען אריין מענשען וואס האבען א ידיעה אין פעדאגאגיע; מענשען נייטראלע, וואס האבען קיינע חשבונות און קיינע חבר'שע נייגונגען צו די לעהרער, מענשען וואס זאלען האבען בלויז דעם איינעם אמט — אין דער עדיוקיישאנאל קאמיטע — און ניט קיין אנדערע אמטען, אום זיי זאלען האבען גענוג צייט צו ערפילען זייערע פפליכטען.

עס איז איינפאך א בזיון ווען מען ווייס אז דאס בילדינג האט א קאמיטע פון א 20 אדער מעהר דירעקטארען, ווערענד די בילדונג, די עדיוקיישאן קאמיטע בעשטעהט פון איין מענשען, א בן יחיד...

נאך מעהר בזיון איז ווען מען ווייס אז יעצט איז ערשט געשטעלט געווארען א פראגע: צי דארף מען גאר א קאמיטע? און פערענטפערען, דענקט מען דיזע זעהר וויכטיגע פראגע מיט א פאר אלטע אידען.

אלע ווייסען אז די צייטונג איז אימער געוועזען ווילינג צו העלפען אין דער ארבייט פון דאס אויפבויען א שעהנע תלמוד תורה און איז אויך אויף ווייטער גרייט צו העלפען עד שהיד מגעת. אבער אין אלע צייטען האבען מיר שטארק בעטאנט אז די שעהנע ווענט זיינען ניט דער הויפט עיקר פון א סקוהל, נור דער למוד.

עס איז געוועזען בעת מר. בערג איז געוועזען פרעזידענט און דאן האט דער שרייבער פון דיזע צייל־ען אויף מיטינגען און אין דער צייטונג אגיטירט פאר א בעסערען סדר הלמוד. יעצט, ווי געזאגט, איז ווידער אין תלמוד תורה אויפגעהויבען געווארען די פראגע וועגען למוד און פיעלע קלאגען זיינען אריינגעבראכט געווארען. אבער צו וועמען קומט מען מיט דיזער פראגע און דיזע קלאגען? מען קען זיי ניט און מען זאל זיי ניט שטעלען די דירעקטארען, וועלכע ארבייטען אזוי אונערמידליך פאר זייער אונטערנעהמונג! מיט דיזע קלאגעס דארף מען זיך ווענדען צו אן עדיוקיישאנאל קאמיטע. אבער ווי לעכערליך עס איז ווען מען ווייס אז אזא וויכטיגע קאמיטע בעשטעהט פון איין בן יחיד, וואס ווען אפילו ער זאל טאקע זיין דער בעסטער מבין אין פעדאגאגיק, קען קיין איין מענש דא גאר ניט אויפטהאן.

אלזא, מיר ווידערהאלען אז די פראגע פון אזא קאמיטע מוז באלד בעענטפערט ווערען מיט יא און אין קיין פאל ניט מיט א פאר אלטע אידען, נור מיט מענשען וואס פערשטעהען פעדאגאגיק, וואס זיינען יודעי ספר, האבען און ווילען אבגעבען צייט און האבען קיין אנדערע תלמוד תורה אמטען. און דער עיקר נייטראלע מענשען וואס מיינען נור די טובה פון דער תלמוד תורה און ניט די טובה אדער רעה פון די לעהרער.

ב. גארין.

צי קענען און דארפען אידען זיין פארמערס?

דאס זיינען צוויי פראגען: קענען אידען זיין פארמער? און צי דארפען זיי זיין פארמער?

איך וועל אנהויבען פון דער צווייטער פראגע און גלייך מוסר מודעה זיין אז איך בין א שטיקעל אפיקורס און גלויב ניט אז פארמעריי איז א מצוה זאך. א בעוועגונג וואס איהר יסוד איז אויף א מצוה, קען קיין קיום ניט האבען. פארמעריי איז אזא מין ארבייט ווי יעדע אנדער ארבייט, און זי האט איהרע מעלות און חסרונות. יענע אידעאליסטיש און פאעטישע ליכט, מיט וועלכען מען האט ארומגערינגעלט פארמעריי, האט מעהר געשאדט ווי געטהאן גוטס. עס האט געשטערט צו זעהן פארמעריי אין דעם ריכטיגען קאליר. עס וואלט געווען א סך בעסער אין אלע אופנים, ווען יעדער זאל קוקען אויף פארמעריי פון א פראקטישען שטאנדפונקט.

און ווען מען קוקט אויף פארמעריי פון א פראקטישען שטאנדפונקט, זעהט מען אז זי איז אונטער געוועהנליכע אומשטענדען פערבונדען מיט אן ארבייט ביי וועלכער מען דארף גוט שוויצען צו האבען ברויט, פונקט ווי ביי אנדערע שטעדטישע ארבייט און מלאכות. די מוטער ערד איז גוט צו איהרע קינדער וועלכע שרעקען זיך ניט אב פאר קיין ארבייט, זי גיט זיי אויף אלע זייערע הצטרכות'ן, נור זי האט פיינט לוקסוס און לאזט ניט איהרע קינדער שאסטען מיט געלד. דאס אידיש ווערטיל „עהרליך לעבען — שווערליך לעבען", פאסט זיך בעסער ווי אלץ צו פארמעריי.

קיין גרויסע גליקען פון פארמעריי קען מען ניט ערווארטען. עס איז אמת, מען ווייס פון עטליכע פארמער אין אמעריקא, ניט קיין אידישע, וועלכע האבען געמאכט מיליאנען פון זייערע פארמס, נור דאס זיינען אויסנאהמען, יוצאים מן הכלל, און וועגען יוצאים מן הכלל רעדט מען ניט. ווען איינער פערדינט איין א פארם מיט עטליכע הונדערט אדער א טויזענד דאלאר, און דאס איז געוועהנליך דער קאפיטאל מיט וועלכען מען קויפט א פארם, איז ער צופריעדען ווען ער קען אבצאהלען דעם חוב וואס ער מאכט דערביי. די פארם גיט איהם גענוג צום עסען, גענוג צום טרינקען, א גערוימע דירה, נויטיגע בגדים, אבער דער גראשען איז זעהר טהייער. גאנצע חדשים קענען אמאל איבערגעהן און דער פארמער זעהט ניט קיין לעבעדיגען סענט אין די אויגען. אז מען זיצט לענגער אויף דער פארם און מען פיהרט דאס בעל הבית־שקייט ווי געהעריג, וואקסט דאס בעל הבית'שקייט, די דירה ווערט גרעסער, שעהנער, אין שטאל קומען צו בהמות און פערד, מען קען זיך שוין פערגינען מעהר פערגעניגען, נור אלץ אין דעם גבול פון בעל הבית'שקייט, ד. ה. ווי מען רעכענט אין אמעריקא א בעל הבית'שקייט, א פיאנא, א פיינע קארעטע, א טעלעפאן א. ד. ג. דער דאלאר איז אלץ אויסגערעכענט און מען קען זיך מיט איהם ניט ווארפען.

פערגלייכט מען אזא לעבען מיט'ן לעבען פון דעם שאפ ארבייטער, איז די פארם א גן עדן נעגען דאס טענעמענט הויז. פון יענע שרעקליכע בייטשען וואס דער שאפ ארבייטער האט איבער זיך ווי „סטרייק", „סלעק", ווייס דער פארמער ניט. דעם פארמער ריהרט אפילו ניט אן א שרעקליך איבערקעהרעניש אין דער וועלט פון פינאנסען און אינדוסטריע. עס איז א פאקט אז דעם לעצטען קריזיס ביי וועלכען הונדערטער גבירים זיינען פעראומגליקט געווארען און הונדערטע טויזענדע ארבייטער זיינען געבליבען אהן ברויט, האבען עס די פארמער ניט געפיהלט. די פארמערשע פראדוקטען זיינען ניט געפאלען אין פרייז און ווען עס זאלען צו די פארמער ניט אנקומען די שרעקליכע ידיעות וועגען קריזיס פון שטאדט וואלטען זיי אפילו ניט געוואוסט אז אזא אומגליק איז געשעהן. פארמעריי אין אמעריקא שטעהט היינט ניט אויף דער מדרגה וואס אמאל. אמאל אז עס פלעגט זיין א טרוקעניש אדער צו פיעל רעגען און נאך אזעלכע סבות און די תבואה אויף די פעלדער איז געווען ניט געראטען — איז אויסגעקומען דעם פארמער צו הונגערען, היינט פאסירט עס ניט מעהר אין אזעלכע לענדער וואו פארמעריי ווערט געפיהרט אויף א מאדערנעם אופן. דער פארמער, ווי די ענגלענדער זאגען, לעגט ניט אריין אלע זיינע אייער אין איין קארבעל, ער זייהט פערשיעדענע זאכען, און אויב די טרוקעניש אדער רעגען קענען שאדען איין סארט פראדוקטען, שאדען זיי ניט א צווייטען סארט און די הכנסה פון פארם קען זיין א גרעסערע אדער א קלענערע, אבער קיינמאל ניט אזא וואס דער פארמער זאל דארפען הונגערען. דאס ווערטיל פון דער גמרא אז הונגער קומט ניט אויפ'ן שוועל פון'ם בעל מלאכה — פאסט זיך מעהר פאר'ן פארמער ווי פאר'ן בעל מלאכה.

דארפען אידען זיין פארמער?

פארמעריי איז ניט קיין פראגע פון אמונה, פון א ראסע, עס איז א פראגע צי איינער וויל א רוהיג, שטיל, זאט, הארעפאשנעם לעבען מיט בוימער פאר שכנים, מיט גראז פאר א ברוק, מיט'ן האן פאר א זייגער, אהן מורא פאר מארגען, נור דערפאר אהן א האפנונג צו האבען א „סיזאנעם פיליעט" אין דער אפערא און נעבען דער ווייב א האלדז פעריל, דימענטען, בריליאנטען; אדער איינער האט ליעב דעם רעש, דעם טומעל, דעם הו־הא פון שטאדט, די ענגשאפט פון א טענעמענט, צו ציטערן איבער יעדען ביסען, מורא האבען אז מען זאל איהם ניט ארויסשטעלען אין גאס, צו שוויצען אין שאפ אין דער האפנונג איינצוזאדנען מיט דער צייט אין איינען שעפיל, אויסוואקסען א גרויסער פאבריקאנט מיט א הכנסה פון שווערע טויזענדער און דאן לעבען ווי גאט אין פראנקרייך. אמת, טויזענדער פאלען אין דעם שווערען און ביטערען קאמפף און זייער האפנונג ווערט קיינמאל ניט מקוים און אויב זיי דערלעבען צו גרויע האר, זיינען זיי קאנדידאטען פאר א „מושב זקנים" און פאר אן עלטער פון קצבה, נור דערפאר איז עס א ספעקולאציע. פיעל ווילען בעסער ספעקולירען און זאל זיין וואס עס וועט זיין. אנדערע פערקעהרט, ווילען זיין צופריעדען צו האבען ווייניגער, נור עפעס זיכערער.

און דעריבער ווען איינער האט א גייסט פון א ספעקולאנט, עס מאכט ניט אויס ווי שווער ער ארבייט ניט אין שטאדט און ווי ארויסגעצויגען ער ווערט ניט אין שטאדט, טאר ער זיך פאר פארמעריי ניט נעהמען ווען אפילו א פארם זאל פאר איהם זיין א גליק. ער וועט לאנג ניט בלייבען צופריעדען מיט דער פארם און עס וועט איהם אנהייבען שלעפען ווי מיט צוואנגען אין שטאדט וואו ער איז דארט אויסגעריסען געווארען, וואו ער האט דארט דורכגעמאכט א חבוט הקבר. פאר זיינע אויגען וועלען שטענדיג שוועבען די אויפגעקומענע בעקאנטע פון שטאדט און איהם וועט אלץ אויסווייזען אז ווען ניט די פארם וואלט ער שוין אויך געווען אויף אזא מדרגה. וואס ווייטער ער וועט זיין אויף דער פארם, וואס מעהר לעדיגע צייט ער וועט האבען צו דענקען, אלץ מעהר טענות וועט ער האבען צו דער פארם און דער סוף וועט זיין אז ער וועט ניט אויסהאלטען און אנטלויפען צוריק אין שטאדט.

און פערקעהרט, ווען איינער האט קיין חשק ניט צום שווערען און ביטערען קאמפף פון דער שטאדט און האט אן אויג צו בעמערקען די קרבנות פון שאפ, פון האפּ־לאפּעניש און שטעלט זיך צופריעדען מיט א זיכער שטיקעל ברויט — אזא איד קען זיך קיין בעסערע זאך ניט ווינשען ווי פארמעריי און אזא איד אויב ער קריגט די ריכטיגע פארם און האט די ערשטע זייטיגע מיטלען, וועט ער בלייבען צופריעדען מיט פארמעריי. ער וועט קוקען אויף דער שטאדט מיט מורא און וועט קיינמאל ניט פערשטעהן די פסיכאלאגיע פון די אומגליקליכע קרבנות וואס וואלגערן זיך אין די פינסטערע, שמוציגע טענעמענט הייזער און האבען ניט זאט אבצועסען, ווען מיט עטליכע הונדערט דאלאר קענען זיי בעקומען א פארם און לעבען רוהיג. א געפיהל פון קנאה קען זיך אויך אמאל אריינגנב'ענען צו די דאזיגע רוהיגע מענשען ווען פון שטאדט דערגרייכט אמאל א ידיעה וועגען א בעקאנטען וואס איז מיט אמאל אויפגעריכט געווארען, נור עס איז גענוג אז אזא פארמער זאל קומען מיט א בעזוך אין שטאדט און זעהן דעם שרעקליכען דלות פון אנדערע בעקאנטע און יעדעס געפיהל פון קנאה פערשווינדט.

דארפען אידען זיין פארמער?

דאס איז ניט קיין פראגע פון כלל, נור פון פרט. יעדער אינדיווידואום דארף עס בעשליסען פאר זיך אליין. איין איד קען זיין צופריעדען צו יאגען זיך נאך א נעכטיגען טאג, צו פליהען אין די וואלקענס — פאר אזא אידען טויג פארמעריי לחלוטין ניט און אזא איד טאר ניט זיין קיין פארמער. א צווייטער איד וויל פיהלען עפעס ממשות'דיגעס אונטער די פיס און שטעלט זיך צופריעדען מיט ווייניג, אבי עס זאל זיין זיכער — אזא איד איז ווי בעשאפען פאר א פארם און ער וועט בלייבען צופריעדען מיט פארמעריי.

און וואס איז שייך דער ערשטער פראגע: צי קענען אידען זיין פארמער? וואלט מען אויפ'ן אידישען שטייגער געקענט אויף איהר ענטפערען מיט א פראגע: האבען אידען ניט קיין הענט? קיין פיס? קיין קאפ? קיין אויגען? מען דארף ארבייטען שווער אויף א פארם, נור ארבייטען שווער הייסט ניט טהאן שווערע ארבייט, מען דארף ניט זיין קיין גבור צו ארבייטען אויף א פארם און ווי שוואך אידען זיינען ניט אין קערפער, קענען זיי טהאן די ארבייט אויפ'ן פעלד אויסגעצייכענט.

נור אונטער דער דאזיגער פראגע קען מען פערשטעהן אויך עפעס אנדערש, דהיינו: צי שטערט ניט דעם אידען אין פארמעריי דאס וואס איהם איז די ארבייט לחלוטין פרעמד? פאדערט זיך ניט צו פארמעריי א געוויסען אונטערריכט וואס דער נעבארענער פארמער קריגט אויפ'ן פראקטישען אופן, א נעניטקייט וואס מען קען קריגען נור דורך לאנגע יאהרען און אפשר גאנצע דורות פראקטיק און וואס דער איד אלס שטעדטישער קען עס ניט האבען?

די ערשטע צייט שטעהט דעם אידען אין וועג דאס וואס ער ווייס גאר ניט פון פארמעריי. עס איז קיין צווייפעל ניט אז פיעלע וואס האבען ניט געהאט די נויטיגע געדולד, האבען צוליעב דעם גענומען פערלאזען זייערע פארמס. דאס

איטשע מייער.

ליעבע און הייראטה.

חלילה, איך וועל זיך קיינמאל ניט ארויסזאגען געגען ליעבע! איך האלט נלאט ניט פון די וואס פערגלאצען מיט די אויגען, פערקאטשען די הענט אויף'ן בויך און מורמלען מיר ארויס אזוי נא-ריש, אזוי היפאקריטיש און אזוי פאלש אז זיי האבען ליעבע די און די פרויען-צימער פאר גאר נישט, גלאט אזוי זיך, ליעבע לשם ליעבע. היפטזעכליך איז דאס ליגען און עס קלינגט מורא'דיג פאלש ווען דאס זאגט אן ערפאהרע-נער, אן, אזוי צו זאגען, „אויסגעריבע-נער חברה מאן". דען סאפיר האט שוין לאנג געזאגט: גייסט-שעהנקייט רופט ארויס פערוואונדערונג, נשמה-שעהנ-קייט — אכטונג און קערפער-שעהנ-קייט — ליעבע.

איך האלט אויך ניט פון דער ליעבע פון אן אייפערזיכטיגען ביי וועמען די ליעבע ווערט אנשטאט רויזען אין דער-נער פערוואנדעלט; וועלכער האט באמת בלויז איין דאזע ליעבע און ניין און ניינציג איינענליעבע, וועמענס קליינליכער עגאיזמוס פערטרינקט, פערפלייצט מיט טויזענדע שמוציגע שטראמען דאס הייליגע ליעבע פייער. מאליער האט געזאגט אז די ליעבע פון אן אייפערזיכטיגען איז מעהר עהנליך צו האס און ער האט זעהר רעכט געהאט.

איך ווייס אויך אז ליעבע איז אפט-מאל ביי געוויסע מענשען דער גאלדע-נער לייטעריל וואס פיהרט זייער נשמה אין די הימלען; זייער הארץ ווערט ווי בארשטין אויסגעלייטערט; דאס גאנצע אונריינעס וואס האט זיך אפשר יאהרען לאנג אנגעזאמעלט פון לעבענס נויט און לעבענס קאמפף, פון ביטערע ענ-טוישונג און פון נאך ביטערע צוזא-מענשטויסונגען, ווערען צושמאלצען ווי חלב פון דער זונן, ווערען צורינען און בלייבען ניט און עס ווערט לייכט, די נשמה ווערט ריין, דאס הארץ ווערט גוט און מען איז גרייט דעם גרעסטען שונא אויף אלעס צו פערצייהען, אלעס און אלעמען מוחל זיין. אלעס און אלע בעקומען אנדערע אבגלאנצען אין דאס ליעבענדע הארץ; עס יאוועט זיך סימ-פאטהי צו אלין און אלעס.

יא, ליעבע איז א נאנין שעהנער גע-פיהל, א גליקליך און אין דער וועלבער צייט אויך א דריקענדער און טרויעד פערשאפענדער געפיהל.

אבער אויך צו ליעבען דארף מען זיין א מאן און ניט קיין קאין, אויך צו ליע-בען דארף מען זיין א מענש און ניט קיין ווארים.

א מאן ווייס אז די ליעבע איז דער גאלדענער שליסעל צו א פרויען הארין — שליסט ער אויף און פערמאכט פון אינזוענינ די טהיר, א נאר אבער שליסט און שליסט און פליעט ערשט נאכהער אין דרויסען. א נאר ניט איבער מיט איינענע הענט זיין קאפ צום טייפעל, א נאר מאכט פון דער בעסטער פרוי א שלאנג און פון א שלאנג — פון דעם קאפ ביז'ן עק — לויטער גיפט, לויטער סם המות. זי פערגיפטעט איהם, ווינקט איהם און שלעפט איהם אריין אין זומ-פען און בעוואפענדיג זיך מיט זיין נא-רישקייט, שמייסט זי איהם אין רוקען און טרייבט איהם ווי א שקלאף.

אזוי איז עס בכלל. בפרט ווען די פרוי אליין איז ניט ווייט מיט חכמה פון איהר נארישען בעשעהרטען.

ליעבע איז ביי אלע מענשען א מין משוגעת. אבער דיזע משוגעים זיינען ניט קיין געפעהרליכע. פאלט אבער אריין דאס ליעבע-משוגע-פייער צו א נאר, דערצו אן אייפערזיכטיגער און ווער שמועסט אן אלטען בחור — דאן מוז מען איהם אהן ספק אפפיהרען אין דול הויז, אויב מען וויל ניט געשעדיגט זיין דורך איהם.

* * *

איך גיב עס צו, מיט פערדרוס, מיט קרענקונג, אז איך האב אזא איינעם געזעהן, געהאלטען נאהענט נעבען זיך, האב זאגאר בעמערקט ווי ער ווערט אריינגעצויגען, אדער ריכטיגער גע-זאגט, ווי ער לאזט זיך און ווי איהם איז ליעב און אנגענעהם איינגעצויגען צו ווערען אין דעם פערדען-צוימעל און ווי איהם האט גע'חלש'ט דאס הארץ אוועקצולעגען זיך ווי א פרא אדם אונ-טער די פאנטעפעל פון זיין „שעהנערער העלפט". יענע, אליין נאך א ציגע, א יונגע, א נארישע און בעבערדעלטע ציגע, האט ניט געוואוסט וואס ער וויל, ניט פערשטאנען וואס ער מיינט, ביז ער האט ניט ווי א חמור, ווי א שקלאף אונטערגעהויבען איהר פיסעל, האט אוועקגעלעגט זיך און — זי האט דעם ערשטען טראט געגעבען...

און זי האט צוטראטען אלעס וואס ביי איהם איז ריינעס, זויבערעס און גו-טעס געווען; זי האט צודריקט מיט איהר לייכטען טראט אלעס וואס ער האט זיך דורך לאנגע שווערע יאהרען אונערמידליכער מיה ערוואָרבען — זי האט זיין נשמה צוטראטען מיט דער אונריינער פאדעשווע פון איהר קליי-נעם פרויען שיכעל.

און — זי וועט איהם איננאנצען צו-טרעטען.

הייראטהען — זאגט מען — איז א חסרון, עס איז אבער א נויטווענדיגער חסרון; די ליעבע איז — לאמיר צוגע-בען — גאלע צוקער, איז שעדליך ווען מען נוצט עס צופיעל; די ליעבע איז רויזען, אבער די ליעבע אהן הייראטה איז ווי א מענש וואלט געקויפט א גרויס פעלד, וואלט בעצאהלט דערפאר זיין גאנין פערמעגען און געלאזט עס שטעהן צוליעב די רויזען...

מיין פריינד וועט א צוטראטענער ליעגען און זיינע איינענע פריינד ווע-לען איהם שטויב און שפייכץ צו-ווארפען...

עס טהוט מיר לייד מודה צו זיין אז דער ערשטער בין איך געווען.

ער אליין זעהט נאך דערהוויל אפשר ניט ווי וויט געזונקען ער איז אין שמוץ, דען די הייץ פון זיין קרענק האט נאך ניט געבראכען... זיין ליעבע איז נאך אלץ ניט קיין רוהיגע, זיין ליעבע איז ווי א שפריכווארט זאגט: די ליעבע ביי נאראנים איז ווי פייער און ווי א הוסט — מען קען זיי ניט איינהאלטען, זיי פלאצען ארוים...

און זי וועט פלאצען אלע מאל אזוי לאנג ביז פון מיין פריינד וועט קיין זכר ניט בלייבען... הלוואי זאל זיין ליעבע איהם איבערלאזען אזוי אז מען זאל אויף איהם רחמנות קענען האבען.

א שווערד! — א קלוגער טאפט אין דער פינסטער די טעמפע זייט אן, א נאר וועט אפילו ביי דער שיין אנכאפען די שארפע זייט און וועט ווי אן אקס א צו'נהרג'טער אנידערפאלען.

איז א גרויסער חסרון, נור דערפאר איז דאס אויך א מעלה וואס דעם אידען איז פרעמד פארמעריי. פארמעריי שטעהט ניט אויף אן ארט, מיט יעדען יאהר געפינט מען אוים אלץ בעסערע מיטלען ווי אומצוגעהן אין פעלד, אין גארטען, אין סאד. דער געבארענער פארמער וועמעס אבות זיינען געווען ערד ארבייטער האט געוויסע מעטהא-דען, געוויסע כללים וועלכע זיינען אי-בערגענאנגען פון דור דורות און פון וועלכע דער פראסטער פארמער וועט ניט אבטרעטען, הגם זיי זיינען שוין לאנג פערעלטערט געווארען און טויגען ניט היינטיגע צייטען. אזא פארמער וועט זיך ניט נעהמען פאר א נייע מע-טהאדע, ווייל ער איז איבערצייגט אז ער ווייס בעסער. דער איד קומט אויף דער פארם אהן שום פאראורטהייל און ווען מען ווייזט איהם א נייערען וועג, א נייערע מעטהאדע, כאפט ער זיך אן דעם אן מיט ביידע הענט און אין א וועלכע פאר יאהר ווען דער איד, דער פארמער האט וועד עס זאל איהם ווייזען, ראטהען — פיהלט ער ניט קיין שווערינקייט אין דעם וואס ער און זיינע אבות זיינען פריהער קיין פאר-מער ניט געווען.

ג. א. מאטשעט.

זשיד.

אוים דעם רוסישען פון מ. ק.

(פארטזעצונג)

נאך דער מלחמה האב איך זיך לאנג ניט בעגעגענט מיט דעם „זשיד". איך האב נור געהערט אז ער דיענט ערגעץ אלם „שטאדט דאקטאר". נאכדעם האב איך געהערט אז ער האט זיך בעזעצט אין נ. ער האט דארט חתונה געהאט, האט עטליכע קינדער און היילט מעהר-סטענטהיילס ארימע לייט. דאס האט איהם געמאכט פאר א בעריהמטען מענשען אין שטאדט. די ארימע הא-בען איהם כמעט פערגעטערט. זיי הא-בען איהם גערופען „אונזער דאקטאר" און דאס האט זעהר ניט געשמעקט די איבעריגע דאקטוירים. זיי האבען פון איהם געלאכט און האבען איהם א נא-מען געגעבען „דער פינף גראשענער דאקטאר", דערפאר וואס ער האט זיך בעגנוגענט מיט גולדענס אנשטאט קערבלעך און דאס — האבען זיי גע-וועהנליך ערקלעהרט — נעהמט זיך פון דער זשידאווסקער תאוה צו געלד. נור גורוויים איז ביי זיך מיט דעם גאר ניט אראבגעפאלען, ער האט זיך גע-טהאן זיינס: ער האט געהיילט, גענומען „גולדענס און אין דער לעדיגער צייט פלעגט ער זיך גיאנטשען מיט גרוים ליעבשאפט מיט זיינע שווארץ חן'עוו-דיגע קינדערליך, וועלכע ער האט זיך גיזהאנשען ווי זיינע עלטערען צו הא-בען אלין מעהר.

איך האב זיך מיט איהם בעגעגענט נאך איין מאל אין א שרעקליכער לא-גע. מיר כאפט איצט אויך אן א שוידער דערמאהנענדיג זיך די אורזאכע פון אונזער בעגעגניש.

עפעס אין א פערשאלטענעם טאג האב איך ערהאלטען א טעלעגראמע אין וועלכער מען האט מיר מודיע גע-ווען אז מיינעם א נאהענטען פריינד, א יונגען, זעהר א קלוגען און ענטוויקעל-טען מענשען האט א ביס געטהאן א משוגע'נער הונד. איצט איז ער פער-גיפטעט געווארען און מען פהרט איהם אין נ-ער שפיטאל וואו גורוויים איז גע-ווען דאקטאר. איך האב זיך לאנג ניט פערזאמט און בין באלד אוועקגעפאה-רען קיין נ. איך בין געקומען קיין נ. כמעט אין איין צייט מיט דעם קראנקען.

אז איך בין אריין אין שפיטאל איז נאך גורוויים ניט געווען. ער פלעגט קומען שפעטער. עס האט אנגעהויבען ווערען אבענד; די פינסטערניש האט אויף אלעם אנגעווארפען גראבע, גע-דיכטע שאטענס; די לאמפען האט מען נאך ניט אנגעצונדען. אין א ווילע ארום האב איך דערזעהן א שרעקליך בילד וואס איז אונמעגליך איבערצוגע-בען. צוגעשפארט צו דער וואנד זיינען געשטאנען ווי צודולט עטליכע דער-שראקענע שפיטאל בעדיענער. מיט גרוים מורא האבען זיי געקוקט אין דעם ווינקעל וואו עס איז געשטאנען א בעטיל און וועלכען עס האט זיך גע-ווארפען, געשליידערט מיין יונגער פריינד. די הענט און פים זיינען ביי איהם געווען שטארק געבונדען און פערקרעמפעוועט. אויסער דעם איז ער אויך געווען שטארק צוגעבונדען צום בעט. א שוים האט ביי איהם געזעצט פון מויל, ער האט שטארק געסאפעט און געשריען מיט ניט קיין מענשליכע קולות.

ביי מיר האבען זיך די האר אויפגע-שטעלט דובאם פון גרוים שרעק. איך האב קיינמאל אין מיין לעבען אזוינס ניט געזעהן. דאס בעטיל האט זיך גע-וואקעלט און געדרעהט אין אלע זייטען און דער געבונדענער האט זיך געריסען מיט אן אונגעהויערער קראפט, ניט קוקענדיג אויף די שטריק. יעדער רגע האט מען געקענט ערווארטען אז די שטריק וועלען פלאצען אדער דער קראנקער וועט זיך דערשטיקען. היינט זיין קוק... א קוק וואס האט געוויזען אז ער איז ביים קלאהרען שכל און פער-פערשטאנד, א קוק פול מיט צרות, מיט וועהטאגען, אנגסטען, מיט טהירישע בייזקייט, און מיט ברענענדיגע מענש-ליכע טרעהרען, א קוק א'ן וועלכען ער האט ווי ארויסגערעדט מיט געפעט, קללות און א סטראשען זיך, עפעס אזוינס וואס האט געאטהעמט אין דער זעלבער צייט מיט'ן מענשען, מיט'ן לעבען, מיט'ן געדאנק! ניין, איך קען ניט. ביי מיר זיינען ניטא קיין ווערטער, קיין כוחות פארצושטעלען אט דעם קוק, עס איז ניטא קיין שטארקייט, קיין מעגליכקייט דאס קלאהר איבערצו-געבען.

איך בין געשטאנען ווי צודולט, ווי עפעס פער'כשוף'ט, אהן געדאנקען, און אהן פערשטאנד. מיינע אויגען זיינען געווען צוגעשמידעט אהין, צום בעטיל און איך האב געפיהלט ווי עס רייסען זיך ביי מיר ארוים טרעהרען און שרעק נעהמט ארום מיין גאנצעס וועזען.

נאך אביסעל און מיר קומט זיך אז איך וואלט אליין אריינגעפאלען אין א קראמפף און איך וואלט משוגע געווא-רען. מיט אמאל איז אריין גורוויים. איך האב זיך גיך א ווארף געטהאן צו איהם, ניט צו בעגריסען זיך מיט איהם, איך בין דאמאלסט גאר ניט אויפגעלעגט געווען צו בעגריסען עמיצען, נור אזוי ווי צו הילף. ער האט שנעל מיר א דריק געטהאן די האנד און באלד זיך געווענ-דעט צו די בעדיענער.

— דאס האט איהר איהם געבונדען?

— מיר, הערר דאקטאר!

— פאר וואס?

— מיר האבען מורא געהאט.

— אך, זענט איהר!... מורא! פיער פאר איינעם!

און ער, דער שוואכינקער גורוויים איז גיך צוגעגאנגען צום קראנקען און האט אליין אנגעהויבען אבצובינדען די שטריק. האט זיך איבערגעבויגען און אנגעהויבען צו בערוהיגען דעם קראנ-קען, געצערטעלט, געגלאסטשעט איהם און געוויזען אז מען דארף זיך ניט שרעקען פאר איהם. און וואונדערבאר, זיין צערטליכער רוהיגער קול האט טאקע אין אמת'ן אנגעהויבען אלעמען צו בערוהיגען און אויך דעם ליידענדען. צי עס איז שוואכער געווארען דער קראמפף, צי דער צערטליכער מיטליי-דענדער קול האט דא געווירקט, אדער אפשר אלעס אינאיינעם, נור דער קראנקער איז געווארען שטילער, רו-היגער. גורוויים האט איהם שוין צו-בונדען די פים און אלץ בערוהיגט און גענלעט איהם אויף'ן קאפ. האט נא-כהער אנגעהויבען אהן מורא אבווא-שען איהם דאס פנים מיט א האנדטוך. דער קראנקער האט זיך צו ביסעלעך בערוהיגט, דאס ציטערניש האט אויפ-געהערט, עס איז פאראיבער דאס קרעכצען און כריפען און זיינע אויגען, זיינע שרעקליכע, ווילדע אויגען האבען זיך פלוצים בעלויכטעט מיט א מענש-ליכער צערטליכקייט. ער האט געקוקט אויף'ן גוטען, בארמהערציגען דאקטאר פול מיט ליעבע, דאנקבארקייט און שטילען טרויער.

— עפענט אויף דאס מויל, ליעבער מענש, עפענט אויף דאס מויל.

דער קראנקער האט געהארכזאם אויפגעעפענט דאס מויל און גורוויים האט איהם אנגעהויבען אויסרייניגען די יאסלעס און די ציינער. דער אומגליקלי-כער האט אויף איהם שטארק געקוקט און שטילע הייסע טרעהרען האבען זיך ביי איהם ארויסגעגליטשט פון די אוי-גען איינע נאך די צווייטע. ציטערנוויז איז עפעס א שטיל, קליין ציטערניש ווי א בליין דורכגעפלויגען אויף זיין פנים. אט אט, דוכט זיך, וועט ער צונויפ-שטשורען די צייהנער, די שרעקליכע, גיפטיגע צייהנער וועלכע דער דאקטאר ריינינט יעצט. עטליכע מאל האט זיך שוין ביי אונז כמעט ארויסגעכאפט א שרעקליך געשריי פון גרוים מורא, נור דער קראנקער האט זיך, אבער אליין בעמיהט און מיט ליעבשאפט געקוקט אויף'ן „זשיד". ער האט זיך געראנגעלט מיט זיך אליין, איינהאלטענדיג זיך פון ציטערניש. מיר האבען געזעהן ווי דאס איז איהם געווען שווער און וויפיעל עס האט אים געקאסט דער קאמפף מיט זיך.

(פארטזעצונג פאלגט).

י. סקלאווער.

דארף און שטאדט.

(שטריכען און בילדער).

וואוהין איהר זאלט מיט אייער אויג ניט ווארפען, ארום און ארום ליגען פאר אייך אויסגעלעגט פעלדער, בערג און טהאלען.

דער אלטער וואלד האליובעט זיך מיט זיין שאטען, קוקט מיט שטאלץ אויף דאס שטילע וואסער ארום זיין זוים.

די זאנגען אין פעלד בויגען זיך ווי מיט א תפילה צום ריינעם, קלאהרען, בלויען הימעל, בוקען זיך צו די ווייסע וואלקענס וואס טראגען זיך אין לופטען ווי גוטע ווייסע מלאכים.

די קאטשקעס שווימען און פיהרען עפעס א ויכוח צווישען זיך, טוקען זיי-ערע קעפלעך אין דער קלאהרער ווא-סער וואס איז ארומגענומען מיט א גרינעם גארטעל.

איהר ווייסט ניט פון וואס פריהער נתפעל צו ווערען; איהר פיהלט אז אייער הארץ איז איבערפול.

איהר קענט אייער בליק ניט אבריי-סען פון דאס שעהנע ערהאבענע בילד. איהר זעהט פאר זיך דאס דארף, דאס שטילע דארף וואס ציהט אייך צו זיך, רופט אייך צו בעהאלטען זיך אין איהר שאטען, אום איהר זאלט איינאטהעמען איהר פערפיומען דופט פון די ברייטע פעלדער.

שעהן איז דאס קליינע דערפיל אין די ארמס פון דער אייביג פרישער ליי-דענשאפטליכער נאטור. ווען איהר קומט אהער אום זומער, ווילט זיך אייך אויסזינגען א פערבארגען פריידענס ליעד צו דעם שטילען כשוף'דיגען דארף. א ליעד וואס איהר טראגט ביי זיך איי-ער גאנצען לעבען ווען איהר זייט אין שטאדט.

איהר קומט פון שטאדט וואו דאס לעבען קאכט ווי אין א גיהנום, וואו דאס לעבען איז א שטענדיגער כאאס, נאכלויפענדיג זעלבסטזיכטיגע פער-לאנגען, יאגענדיג זיך נאך גאוה, הער-שונג, עהרענייץ, וואו עס בלייבען אזוי פיעל פלעקען אויף דעם געוויסען און ווען איהר קומט אהער פיהלט איהר זיך אזוי געפאלען, נידעריג, געמיין גע-גען דאס שטילע, רוהיגע, הארמאנישע נאטען בילד און אייך ווילט זיך שרייען, אויסוויינען ווי א קליין קינד ווען עס פערזינדיגט זיך מיט עפעס און קומט צו דער מאמע זוכען טרייסט.

דאס ווייכע גראז רופט אייך: לעג זיך אריין אין מיר, איך וועל דיך טרייסטען.

איהר פיהלט זיך דאן אין א נייער וועלט, א וועלט פון שלעכטע און גוטע ערינערונגען פון אייער פערגעהענדער יוגענד און קינדער יאהרען.

איהר זעהט דארפס מענשען אויף וועמען די מאדערנע ציוויליזאציאן האט שוין געלעגט א שטעמפעל, דאך זיינען זיי פרייער ווי דער שטאדטישער. זיי ערוואכען נאך אלץ מיט דעם פע-רעלדיגען מארגען טהוי, ווערען נאך אלץ אנשלאפען אונטער דאס ליעדעלע פון די פוינעלעך.

איהר געפינט ניט יעצט אין דארף דאס ליעדעל פון'ם פאסטוך מיט דער פאסטיושקא, דאס ליעד פון ליידען און ליידענשאפט, דאס ליעד פון אונענדלי-כע בענקשאפט וואס איז ווי אן ערפרי-שונגס קוואל פאר דער פאסטיושקא וואס שפילט זיך אין בעהעלטעניש ביי דער זייט פון די בהמות.

מאדערנע הייזער קוקען שטאלץ אויף'ן אורואלטען וואלד.

דער טייך כאפט מעהר ניט אויף דעם סוד פון דארפסמאן וואס זוכט אין זיין בענקשאפט דאס הארץ פון זיין גע-ליעבטע.

דער נאכטינאל זינגט זיין טרויער ליעד אויף יענער גליקליכער צייט ווען די פאסטיושקא איז געשטאנען אונ-טער'ן בוים און תפילה געטהאן בסוד אז דער פאסטוך זאל קומען און אב-פרעסען א פייערדיגען קוש אויף איה-רע ליפען.

(שלוס אויף זייטע 7).

הומאר און סאטירע.

שבת אויבם.

נאטיצען פון דער וואך.

פון א נארד ענדער.

סוף גנב לתליה!

סובארין, דער רעדאקטאר פון דער אנטיסעמיטישער „נאוואיע ווערעמיא" איז ענדליך דאך געשטארבען.

* * *

ווען סובארין איז געלעגען אויף'ן קראנקען בעט און געפיהלט אז באלד וועט ער שטארבען און א פאסענדע פערזאן וועלכע זאל איהם פערטרעטען צו אויפפאסען אויף די „זשידעס" איז ניטא, האט ער זיך זעהר שטארק גענו־מען צום הארצען און דערפון טאקע איז ער געשטארבען.

ארימער סובארין! אויך דו ביזט גע־פאלען א קרבן פון די „זשידעס".

* * *

אך, ווען ער ווייסט דאס אז די אידען פרעהען זיך מיט זיין טויט. ער וואלט דאך נאך אמאל א מיתה משונה איינ-גענומען.

* * *

אויף דעם פרישען קבר פון דעם פערשטארבענעם סובארין, ווילט זיך אונז זאגען פאלגענדעס:

גרויס און מעכטיג ביזטו געווען, ווען דו איינער האסט געקענט אויפהעצען דאס רוסישע פאלק; דו ביזט טאקע גע־שטארבען. אבער דער אנטיסעמיטי־שער, הוליגאנישער גייסט דיינער וועט נאך לאנג, לאנג ארומשוועבען צווישען די עכט רוסישע לייט.

* * *

די סאציאליסטישע פארטיי אין דייטשלאנד צעהלט 970.000 מיט־גליעדער.

ביי אונז אין אמעריקא איז אויך דאס זעלבע. מיט דער אויסנאהמע וואס ביי אונז שטעהען די 4 נולען פון דער לינ־קער זייט.

* * *

א פרוי וואס ווענט סך הכל 90 פונט האט געבוירען א קינד פון 18 פונט. אלע האלטען דאס פאר א גרויסען וואונדער.

אויך מיר א וואונדער! אט לאמיר זעהן אז אן 18 פונטיגע בייבי זאל גע־בוירען א מוטער פון 90 פונט.

* * *

הוררייי! הוררייי! א סימן פון גלייכע־רעכטע פאר פרויען איז שוין דא!

אין די סטייטס וועט א 17 יעהריגע מיידעל היגגעריכטעט ווערען אויף'ן עלעקטרישען טשער. ווי מען בעהויפ־טעט איז זי די ערשטע פרוי וואס וועט קריגען אזעלכע גלייכע רעכטע ווי די מענער. נו, איז דאס ניט א שריט פאר־ווערטס?

* * *

דער עסטרייכישער קעניג פראנץ יאזעף האט פאריגע וואך געפייערט זיין 82טען געבורטסטאג.

נאטעניו, ניקאלאי זאל דאס קיינמאל ניט דערלעבען.

* * *

אין דער צייט ווען די אידען נעהמען אריין די ניגערס אין זייער מיטע מיט אפענע ארמס, נעהט אן א פראגע ביי דער „אמעריקאן באר אסאסיאיישאן" פון די סטייטס, צי זאלען ערלויבען די ניגערשע לאיערס אריינצוטרעטען אין דער אסאסיאיישאן.

נו, וואס וועט איהר יעצט זאגען ווע־גען אונזערע לאיערס, די פערטהיידי־גער פון מענשליכע רעכטע?

* * *

אינטערעסאנט איז צו וויסען ווי וועט די אסאסיאיישאן האנדלען מיט דעם ניגערשען לאיער וועלכער איז געווא־רען א איד. צי זיי וועלען איהם רעכע־נען פאר א נר, צי פאר'א ני—גר.

* * *

לאריער, דער לידער פון די ליבע־ראלען וועט אין גיכען ארויספאהרען אויף א טור אין דער וועסט.

און ער דענקט נאך אז די ליבעראלען זאלען געווינען ביי די נעקסטע עלעק־שאנס?

* * *

דער קענעדער קריעגס מיניסטער פאהרט אב אין יוראפ צו שטודירען די דארטיגע סיסטעמען און מעטהאדען פון דער ארמעע.

ניט אומזיסט! ער האט איינגעזעהן אז די אידען פערגרייטען זיך מיט אלערליי געוועהר, ווי מיט כפול שמונה־דיגע ציצית, לולבים, אתרוגים, הושענות און מיט אן ארמעע פון חזנים און כלי קודש און דערום מוז ער זיך אויך פאר־בערייטען.

* * *

מאנכע ווילען האבען אז צוליעב דער זעלבער אורזאכע וויל בארדען בויען א נייווי.

א קלייניגקייט. אזא בעוואפענטע ארמעע!

* * *

אין ווינקעל שטיין פון דער תלמוד תורה זיינען פערמויערט געווארען אלע היגע סאסייעטיס און פעראיינען.

מיט דער אויסנאהמע פון פעראיין „אידישע יוגענד" זיינען מיר שוין פון אלע נודניקעס געזיכערט.

* * *

א היגע מיידעל, וועלכע האט פיינע־וועהנט דער מאדאם ליפצין שפיעלען „די יתומה" איז בענאנגען זעלבסט־מארד, פערסם'ענדיג זיך מיט מעטשעס.

אט דאס איז שוין אלע מאל דער אומגליק מיט די אקטיארען. שפיעלען זיי שלעכט, טרייבען זיי צו זעלבסט־מארד; שפיעלען זיי גוט, ברענגען זיי אויך צו זעלבסטמארד.

S. Rosenthal
311 Notre Dame Ave. Phone Garry 4673
אז איהר ווילט א גוטען סוט גוט געפיט לכבוד יום טוב, כאפט זיך אראב צו מיר.

שעהנע פרינטינג ברענגט קונים.
גוטע און שלעכטע פרינטינג קאסט אייך איין געלד. מיר מאכען שעהנע פרינטינג אויף אלע שפראכען אהן מיסטייקס.
The Modern Printing Co.
M. Glucksberg, Prop.
318 Hargrave St.
Phone Main 3040

פאר שאו קארדס
וואס ברענגען איין ביזנעס, ווענדעט זיך
צו א
סלאון און דעלבורג
2, קאנטינענטאל בלאק, 796 מיין סט.
פהאן סט. דזשאהן 186
שטענדיג פערטיג פאר שנעלע ארבייט.

דאנק צו מר. א. מילמוט.

ווערטהער רעדאקטאר!

מיר אונטערשריבענע אין נאמען פון די בע"ב פון בית יעקב שוהל לעזענדיג אין „איד" וועגען דער גרויסארטיגער נדבה פון מר. א. מילמוט, ווינשען מיר איהם א רפואה שלמה און זאל נאך לעבען א פילע יאהרען און זעהן ווי ארימע וועלען געניסען פון דער נדבה וואס ער האט געשענקט לטובתם. און בזכות זה ווינשען מיר איהם אז זיינע נאכפאלגער זאלען געהן אין זיין דרך.

(1־1 די קאמיטע פון בית יעקב שוהל.

ווערטהער רעדאקטאר!

אין נאמען פון דער צדקה הכללית פון ווינניפעג דריקען מיר אויס אונזער דאנק מיט וואונש פון א רפואה שלמה צו מר. א. מילמוט פאר זיין גרויסער נדבה פון 10 טויזענד דאלאר וואס ער האט געלעגט אלס ערשטען גרונדשטיין פון דעם הייליגען צוועק גמילות חסד. מיר האפען אז מר. מילמוט וועט נאך זיין פילע יאהרען מיט אונז צוזאמען און וועט זיין א מוסטער פאר אלע אי־דען פון ווינניפעג צו שטיצען אונזערע ארימע לייט.

פרעזידענט יעקב כמעלניצקי,
וויס פרעז. ישראל לעווין,
(1־1 טרעזשורער א. בערג.

מצוה לפרסם.

אזוי ווי איניגע וואס האבען זיך א נאמען געגעבען „חברה משניות" כאטש באמת זיינען זיי פון די וואס לא קראו ולא שנו, געהען ארום אין שטאדט און זאגען דאס איך נעהם אינטערעס מיט זיי צו ברענגען נאך א רב, אדער איך וועל מיט זיי דאווענען אין זייער קלויז על — דאס איז ניט אמת. איך בין פאלקאם צופריעדען מיט הרב הגאון ישראל יצחק כהנאוויטש רב דפה. אב־וואהל ער דארף מיין הסכמה ניט האבען, דאך בין איך געצוואונגען צו זא־גען מיין מיינונג: איך בין געזעסען מיט איהם עטליכע מאל אין דיני תורה און איך בין שטארק איבערראשט געוועזען פון זיין שארפען קאפ הן אין תורה והן אין חכמה. אלזא, ווינניפעגער אידען, געדענקט דעם מאמר חז"ל וועלכע האבען אונז געראטהען: אל תתיראו לא מהפרושים ולא ממי שאינם פרושים אלא מן הצבועים שדומים לפרושים עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס.

מיט אכטונג
(1־1 ס. גאלדמאן, 150 הענרי עוו.

בעריכט פון בירדז הילל.

מיר האבען געהאט א גרויסארטיגען חנוכת הבית אויף אונזער שוהל וואס מיר האבען מיט אונזערע קרעפטען אויפגעבויעט. כאטש אונזער פרעזידענט ר' דוד ספיוואק האט גענומען דעם קארנער שטיין אהן געלד, אבער דער־פאר האט ער אוועקגעגעבען פון זיין סיום התורה דעם פראפיט פון די אותיות. ער האט געזעהן אז אפילו די ענגלישע וואס זיצען נעבען איהם זא־לען האבען א חלק אין דער ספר תורה. מען האט זיי פערקויפט אותיות גלייך מיט אלעמען און עס איז טאקע געווען אותיות ניט בילינ און מען האט גע־צאהלט פיין געלד. עסען און טרינקען איז געווען גענוג. די ענגלישע וואס זי־צען נעבען בירדז הילל און די גאלישען וואס ארבייטען אין די פיטין זיינען אוועקגעגאנגען זאט.

מעמבער פון בירדז הילל,
(1־1 אברהם זלאבינסקי.

מרס. פ. לעווין, 472 סעלקירק עוו.
ערשטע קלאסע מילינער
גרויסער אויסוואהל אין פרויען העטס, טרימינג, אסטריטש פעדערען א. ז. וו. צופריעדענהייט אין סטייל, ארבייט און פרייז גאראנטירט.
Mrs. P. LEWIN
472 Selkirk avenue.

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

פריינדע און בעקאנטע.
מיר האבען ערעפענט א גראסערי סטאר אויף דעם מאדערנעם סטייל.
פרישע און געזונדע שפייז פראדוקטען.
אויך א דעפארטמענט פון קיך־געפעס, אלעס פאר א קיטשען
מעסיגע פרייזען. גיט אונז אייערע ארדערס.
ז. פראסאוו און פ. ספיוואק
קאר. פאלסאן און פאוערס סט.
PRASOW & SPIVACK
403 POLSON AVE.
Kitchenware specialists.

פארטרעפליך גוט זיינען
די א
העססען סיגארעטס
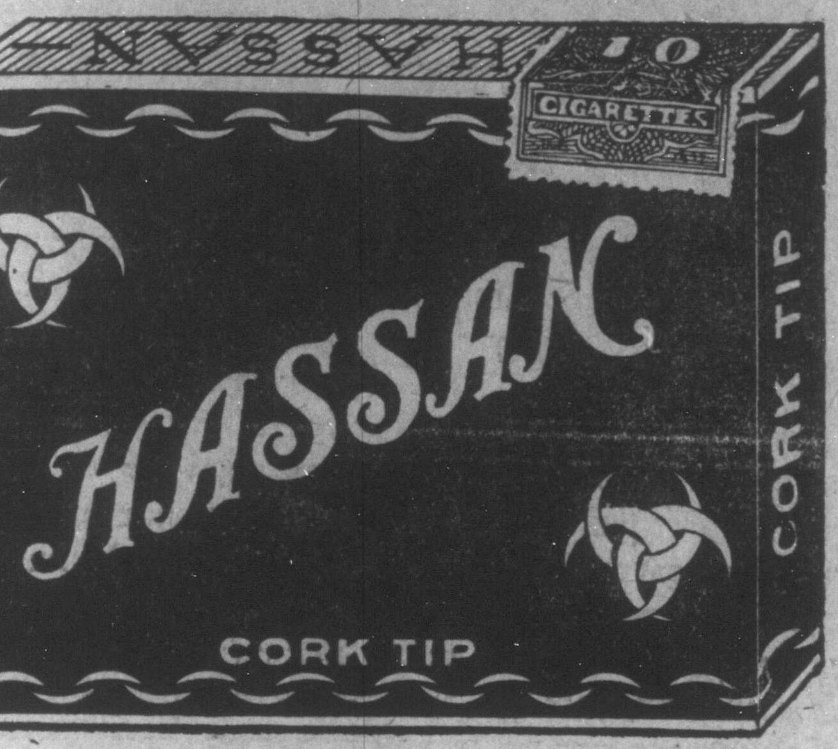

אריענטאלער סמוק
10 שטיק פאר 10 סענט.

פונ'ם עסען קענט איהר הנאה האבען
נור ווען איהר וועט נוצען סאפאנען אדער פלעשליך וואסער,
אלערליי פלייווארס פון דער
שייפילד מינעראל וואטער קא.
די בעסטע וואסער אין מארקעט, געמאכט אויף'ן רוסישען שטייגער, געסטאלירטע וואסער, מיר גאראנטירען אז קיין סאכארין ווערט ניט גענוצט, נור הוילע צוקער.
יעדער קען קומען און זעהן ווי די וואסער ווערט געמאכט.
מיר פערקויפען אויך בילינער ווי איבעראל:
1 דאזען סיפאנס פאר 1 דאל.
The Sheffield
Mineral water Co.
Limited.
1087 Selkirk Ave. Winnipeg
פהאן סט. דזשאהן 646 דזש. איזענבערג, מענעדזשער.

קול המון כקול שדי. קולות מקולות שונים.

דאס ווארט פון פאלק איז ווי דאס ווארט פון גאט. און אז דעם פאלקס קול זאגט אז די

בית יעקב שוהל

איז דאס שעהנסטע און בעקוועמסטע מקום קדוש איז דאס זיכער ווי גאלד.

און נאך אנדערע קולות וועט איהר הערען פון אונזער בעריהמטען און בעוואסטען מוזיקאלישען

חזן
רעוו. יוסף גינזבורג

וועלכער האט אליין איינגעשטודירט

א כאָהר פון 10 משוררים.

זייערע קולות זיינען זיס און אנגענעהם, זייערע קולות וועלען פערשאפען אן אמת'ן עונג רוחני.

פון ר"ח אלול אן זיצט אַ קאָמיטע אַלע אבענד פון 7 ביז 9 איהר צו פערדענען סיטס. אויך דער פרעזידענט מר. יעקב כמעלניצקי וועט יעדען אבענד זיין אין שוהל. יעדער וואס וויל אַ בעקוועמען סיט אין דער שעהנער, געזונטער, ליכטיגער בית יעקב שוהל זאל זיך בעצייטענס בעזארגען מיט טיקעטס.

מיר פערהאפען אז דער חזן וועט אייך דיזעס יאהר איבערראשען מיט זיין מוזיקאלישען באלאנג מעהר ווי אלע מאל.

די קאָמיטע פון בית יעקב שוהל.

די ערשטע סליחות וועט דער חזן אנפאנגען זאגען פונקט אום 12 אוהר אבענד.

דאָרף און שטאָדט.

(שלום פון זייטע 5).

ניטא יענע צייטען!
עס זיינען שוין דא מאדערנע מענשען אין דארף!
די קעפעלעך פון די בלומען בעהאלטען זיך. דאס לאסשענדע ווינטעל וועקט אלין די געפיהלען אין די דארפס מענשען, אבער... ניט קיין ריינע...
עס געהט אויף'ן מאדערנעם אופן...
די שטאדט האלט אין בעקעמפפען דאס דארף...
און ליעגענדיג אויף דעם שויס פון דער זיסער נאטור, בענקט זיך אייך אזוי שטארק נאך יענעם אלטמאדישען דארף...

פעליקאן לייק, מאנ., יולי, 1912.

קאלעקטעט פאר'ן נאצ. פאנד.

דורך חרב כהנאוויטש אויף א ב"מ ביי שמואל פארטוגאל $5.50

דורך א. העיליק פון ב. קאוונאטס, טראנסקאנא $3 און פון מר. ברוזער $2

דורך א. אסאוווסקי און ר. סערעברין אויף א בק מצוה ביי מר. פרומין $18

צוזאמען $28.50

SALTZMAN & LIPSHITZ

ה. זאלצמאן, סיוויל אינזשעניער, נעהמט אן צו צייכנען פערשיעדענע פלענער פון הייזער, קאטעדזשעס, בלאקס און אלערהאנד געביידעס. אויך נעהמען מיר אן קאנטראקטס אויף צו בויען אלערהאנד געביידעס. דארפט איהר עטוואס בויען? דאן קומט און בעראטה זיך מיט אונז. מיר רעכענען אייך גאר ניט רעכנען דאפיר.

זאַלצמאַן און ליפשיץ 872 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאהן 761

נאָך שכל דארף מען קליידער

דער גוט בעקאנטער קאסטום טיילאר

ל. בוק האט געמופט פון 262 עלים עוועניו קיין 185 הענרי

גאראנטירט פיינע און סטיילישע קליידער געמאכט שעהן און גוט געפיט.

קומט און איבערצייגט זיך. פהאן מיין 7926

וואַנצען?

אין א פאר שטונדען פערטרייבט איך דורך מעכאנישע מיטלען די וואנצען פון אייער הויז אזוי דאס זיי וועלען שוין מעהר ביי אייך ניט זיין. דערויף געבען מיר א געשריבענע גאראנטיע, און ווען מען מוז א צווייטעס מאל דיזאמענקציניווען אייער הויז, מאכען מיר עס אהן געלד. לעצטען זומער האבען מיר געקלינט איבער טויזענד רומס. עסטימייטס ווערט געגעבען פריי.

The Vermin Destroying Co.

259 פריטשארד עוו. א. ז. הארטמאן, פראפ. פאן סט. דזש. 1240

פייפערהענגערס אויפמערקזאם!

מיר האבען אויסגעקויפט א גרויסען, פראכטפאלען סטאק פון 5,000 דאל. וואל פייפער פון די שעהנסטע און נייעסטע דיזיינס. דאס וואל פייפער פערקויפען מיר אצינד צו 50 פראצענט ארונטער דעם דאלאר. קומט צו געהן און זעהט די דיזיינס, וועט איהר זיך איבערצייגען אז איהר קענט יעצט האבען א גרויסען בארגיין.

M. Donner & Co. 847½ Main Street

בערנשטיין וואָלטער

שעהנע אַרבייט צו מעסיגע פרייזען

די גוט בעקאנטע פאטאגראפערס

אין קאָר. קינג און דאַפרין עווע. פהאָן סט. דזשאָהן 1902
און אין 576 מיין סטריט פהאָן גערי 4144

מאכען יעצט פראכטפאלע שנה טובה'ס צו $1.75 א דאזען.

ווער עס האט איין מאל געמאכט ביי אונז ארבייט ווייס וואס פאר א בילדער מיר גיבען ארויס און וועט זיכער ניט פערגעסען אויך יעצט דעם נאמען פון בערנשטיין און וואלטער.

לשנה טובה תכתבו

ווינשט אייך אייער אלט בעקאנטער פאטאגראפער

שעכטער

וואס מאכט יעצט איין דאזען פראכט־פאל שעהנע שנה טובה'ס וואס ווייניג האט נאך ניט געזעהן, פאר דעם קליינעם פרייז $1.75

קומט און איבערצייגט זיך אין דער

German Art Studio

קאר. לאגאן און מיין פהאן גערי 4380
איינטריט אין לאגאן עוועניו.

פערלאנגט גוטע פלייסיגע מענשען, מענער אדער פרויען, גוטע ווידזשעס געצאהלט צו די ריכטיגע לייט, סטעדי דזשאב זיך ווענדען צו מר.

ב. שראַגגע
400 פרינצעס סטריט.

פהאן סט. דזשאהן 2?2

B. SHRAGGE

400 Princess Street

זינגער מאשינען אויף אויסצאהלונגען

י. פראסאוו

509 פלארא עוו. פהאן סט. דזש. 1349
גראמאפאנס, אלערליי פארטס.

Fraser, Bender and Co.

צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכטע פיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין ניכען געהט דארטען דורך א קאר. זיך ווענדען צו

י. בענדער

447 Main St. Phone Main 9451

לשמוע אל הרינה ואל התפילה.

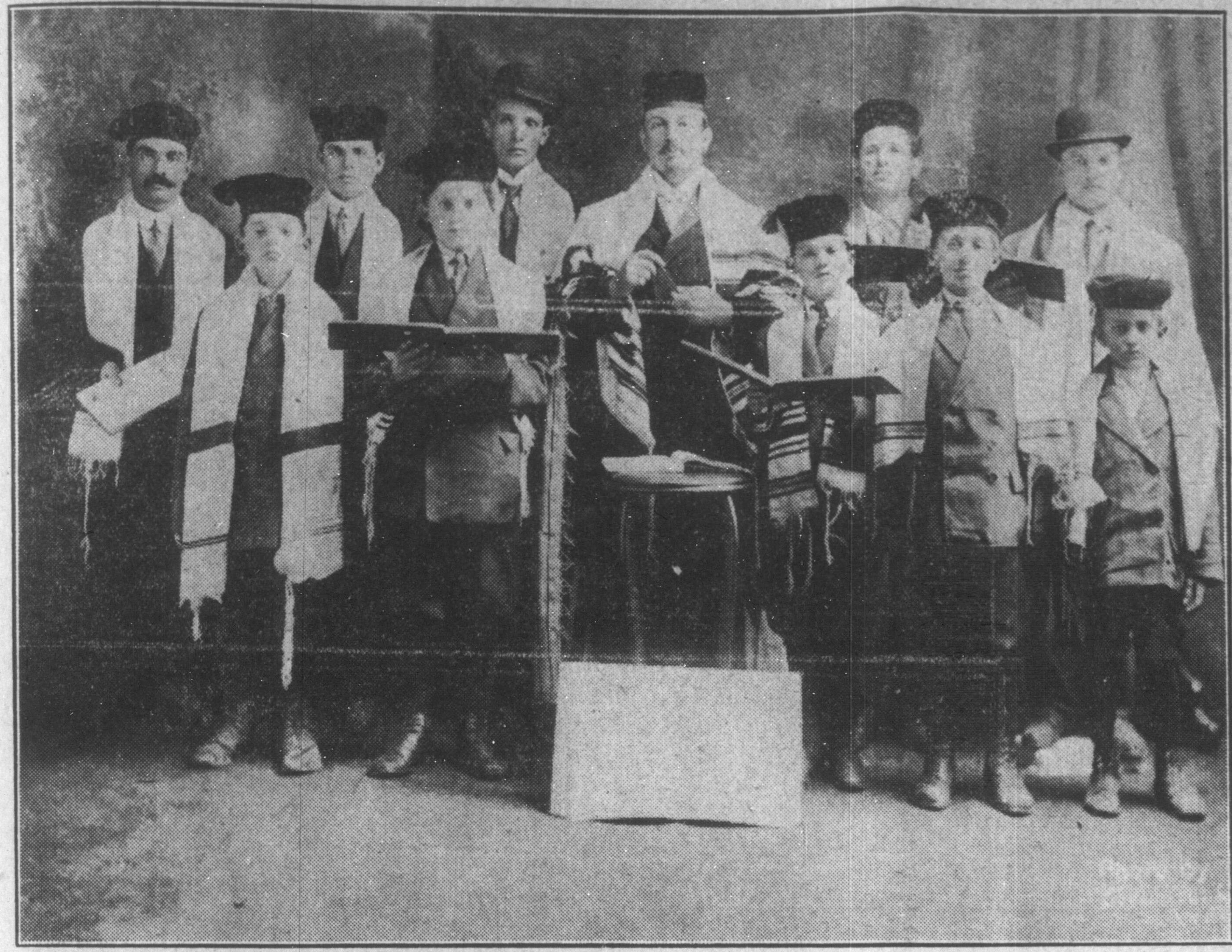
פאָטאָ ביי בערנשטיין און וואלטער.

איב איהר ווילט הנאה האָבען פון יום טוב. איב איהר ווילט הערען עכט אידישע נגינה, דאַן בעזאָרגט זיך בעצייטענס מיט אַ טיקעט צו מ. דזשייקאָב אין

מיניזק'ס האָלל,

וואו עס ווערט גאַראַנטירט פיר ריינקייט, זויבערקייט, גערוימ-קייט און אויך בעסטע ארדנונג.

בעל שחרית ר' אברהם יהודה גראָס.

בעל תוקע ר' בצלאל ראַבינסאָן.

די ערשטע סליחות פריי.

טיקעטס שוין צו בעקומען ביי מ. דזשייקאָב, 346 פלאָראַ עוועניו.

אַ דאלאר דער בעסטער סיט.

אַכטונגספאָל, מ. דזשייקאָב מיט זיין בעריהמטען כאָהר

אַ פראַכטפאָלער חנוכת הבית.

זונטאג דעם 8טען סעפטעמבער, 2 אוהר נ. מ. וועט מיט גרויס פראַכט און גלאַנץ געפראַוועט ווערען דאס חנוכת הבית פון דער נייער שוהל

תפארת ישראל

אויף קאָרנער מאניטאבא און פאוערס סטריט.

מיר לאַדען איין אַלע אידען צו קומען אנטהייל נעהמען אין אונזער שמחה וואס וועט געפייערט ווערען דעם ערשטען טאָג סליחו מיט גרויסארטיגער צערעמאָני און גוטע רעדנע'.

מיט אכטונג, פרעז. מ. טעסלער און די קאמיטע.

נ. ב. אונזער שוהל איז פראַכטפאָל איפגעפיקסט געוואָרען. דאָס פלאַץ איז לופטיג און די סיטס זיינען זעהר בעקוועם. מיר האָבען אויך אַנגעשטעלט גוטע חזנים. אַ קאָמיטע זיצט יעצט ביי דער שוהל און ווער עס וויל האָבען פאַר יום טוב אַ גוטען סיט זאָל זיך בע-זאָרגען בעצייטענס מיט אַ סיט.

נור וואָס אָנגעקומען אַ גרויסער, פרישער סטאָק

שנה טובה'ס

אויך טליתים, מחזורים, סדורים א.ד.ג.

צו די מעסיגסטע פרייזען אין

פיפעלס בוק סטאָר, 824 מיין סטריט

און אין אונזער בראַנטש 571 סעלקירק עוועניו.

פהאָן סט. דזשאהן 143

קאָנטרי לייט דארפען זיך צו אײלען מיט זייערע ארדערס.

בית מדרש הגדול דחברה משניות

365 סטעלאַ עוועניו

מאכט בעקאנט צו איהרע פריינד און פאטראָנייזער אז היינטיגס יאהר ויעלען אונזערע בעלי תפילות זיין

רבי ל. גרובער און מר. שמואל ראַבינאָוויטש.

סיטס צו ביליגע פרייזען.

מיר ווינשען אייך אַ כתיבה וחתימה טובה. טשערמאן יוסף געגזער